

ZASADY OCENIANIA Z JĘZYKA POLSKIEGO W KLASACH 4 – 8 SZKOŁY PODSTAWOWEJ

1. Przedmiotem oceny z języka polskiego są:

- opanowane wiadomości przewidziane w programie nauczania;
- postawa ucznia - jego aktywność.

2. Uczniowie oceniani są według skali określonej w przepisach ogólnych Wewnętrznszkolnego Systemu Oceniania.

3. Na ocenę semestralną składają się następujące oceny cząstkowe:

- przynajmniej 2 oceny z odpowiedzi ustnych z działu kształcenie literackie i kulturalne, w tym 2 za czytanie tekstu ze zrozumieniem;
- przynajmniej 2 oceny za prace klasowe (w tym testy, sprawdziany, klasówki oraz prace pisemne wykonywane na zajęciach);
- przynajmniej 1 ocena ze stosowania w praktyce zasad pisowni (dyktando);
- przynajmniej 1 ocena za pisemne prace domowe;
- przynajmniej 1 ocena z nauki o języku;
- inne oceny :

* wygłaszanie tekstów z pamięci, praca na lekcji, prowadzenie zeszytu przedmiotowego, udział i osiągnięcia w konkursach polonistycznych .

Najważniejsze są oceny:

- ze sprawdzianów, zadań klasowych, kartkówek oraz prac pisemnych wykonywanych na lekcjach;

Druga z kolei kategoria ważności to oceny z:

- pracy na lekcjach (w grupach oraz praca samodzielna), aktywności oraz zadań domowych – są to oceny wspomagające (mogą zarówno podwyższyć, jak i obniżyć ocenę semestralną lub/i końcoworoczną).

4. Ocena śródroczna i końcowa:

- z każdej formy sprawdzania wiadomości nauczyciel wystawia jedną ocenę. Ocena ta jest jednocześnie informacją dla ucznia, jego rodziców i nauczyciela w jaki sposób uczeń opanował dany dział kształcenia;
- ocena semestralna jest wypadkową ocen z poszczególnych działów kształcenia;
- ocena końcoworoczna obejmuje osiągnięcia uczniów z I i II semestru;
- ocena „proponowana” może ulec zmianie (zarówno podwyższeniu, jak i obniżeniu) jeżeli uczeń zmieni swój stosunek do przedmiotu i nadrobi zaległości.

5. Kontrakt:

- 1) Prace klasowe są zapowiadane tydzień wcześniej, omawiany jest ich zakres.
- 2) Jeśli uczeń opuścił pracę klasową z przyczyn losowych, powinien ją napisać w terminie (nieprzekraczającym dwóch tygodni od dnia powrotu do szkoły) uzgodnionym z nauczycielem.
- 3) Uczeń może poprawić ocenę niedostateczną z pracy klasowej w ciągu tygodnia od dnia oddania sprawdzonych prac.
- 4) Przy poprawianiu prac i pisaniu w drugim terminie kryteria ocen nie zmieniają się, a otrzymana ocena jest wpisywana do dziennika.
- 5) Uczeń, który nie poprawił oceny z pracy klasowej, traci prawo do następnych poprawek.**
- 6) Krótkie (10-15-minutowe) sprawdziany (kartkówki) mogą obejmować materiał z trzech ostatnich lekcji. Nie muszą być one zapowiadane i nie podlegają poprawie.
- 7) Uczeń ma prawo w ciągu semestru dwa razy zgłosić nieprzygotowanie do lekcji. Nie dotyczy to jednak :

- * prac klasowych,
- * sprawdzianów,
- * wypracowań i innych prac domowych zadawanych z dużym wyprzedzeniem,
- * przeczytania lektury.

Każde nieprzygotowanie jest zaznaczane „minusami”. Za trzy „minusy” uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną.

„Minusa” uczeń może otrzymać za:

- brak zadania domowego,
- brak podręczników, zeszytu,
- nieprzyniesienie potrzebnych materiałów,
- słabe, złe wywiązanie się z zadań wykonywanych w grupie,
- braki, niekompletność (tematów, notatek, zadań domowych) zeszytu przedmiotowego.

8) Aktywność uczniów może być nagradzana „plusami”. Za pięć „plusów” uczeń otrzymuje ocenę bardzo dobrą.

„Plusa” uczeń może otrzymać za:

- nieskomplikowane, krótkie zadania domowe,
- przyniesienie dodatkowych materiałów wykorzystanych podczas lekcji.

6. Ocena prac pisemnych z języka polskiego.

Rodzaje prac	Sposób oceniani
--------------	-----------------

<p>Testy zamknięte, testy otwarte, sprawdziany, kartkówki, prace pisemne, zadania domowe.</p>	<p>Zgodnie ze skalą procentową: 100 – 96% - powyżej - celujący 95 – 90% - bardzo dobry 89 – 75% - dobry 74 – 50% - dostateczny 49 – 34% - dopuszczający 33 – 0% - niedostateczny</p> <p>UWAGI: Pisemne prace stylistyczne zawierają recenzję tłumaczącą ocenę, podkreślającą zalety i informującą o elementach, które trzeba poprawić.</p>
<p>Dyktanda</p>	<p>0 błędów - celujący 1 błąd - bardzo dobry 2 – 3 błędy - dobry 4 błędy - dostateczny 5 – 6 błędów - dopuszczający 7 i więcej błędów - niedostateczny</p> <p>UWAGI: błędy pierwszorzędne dotyczą pisowni z „ó, u, ż, rz, ch, h” 3 błędy drugorzędne (pisownia z „nie”, wielka i mała litera, „ę, em, en” itp.) = 1 błąd pierwszorzędny 3 błędy interpunkcyjne = 1 błąd pierwszorzędny.</p>
<p>Praca w grupach</p>	<p>Wkład w pracę (obserwacja nauczyciela) 0 – 3 punkty Umiejętność pracy w grupie (relacje interpersonalne) 0 – 3 punkty Wynik pracy (prezentacja ustna lub graficzna) 0 – 3 punkty</p> <p>9 punktów - bardzo dobry 7 – 8 punktów - dobry 6 punktów - dostateczny 4 – 5 punkty - dopuszczający 0 – 3 punkty - niedostateczny</p>

<p>Prace stylistyczne – prace klasowe</p>	<p>Maksymalnie 10 punktów, na które składa się: 1 p. – poprawność merytoryczna, zrozumienie tematu (w przypadku niespełnienia tego kryterium uczeń uzyskuje ocenę niedostateczną) 2 p. – poprawność stylistyczna 2 p. – poprawność gramatyczna 2 p. – poprawność ortograficzna i interpunkcyjna 3 p. – bogactwo słownictwa; budowa pracy (trójdzielność, akapity, prawidłowy i czytelny zapis, odpowiednia długość)</p>
---	---

Przedmiotowy system oceniania do podręczników *Świat w słowach i obrazach* oraz *Gramatyka i stylistyka* dla klasy 7

Temat lekcji	Teksty literackie, teksty kultury, treści językowe i stylistyczne, formy wypowiedzi	Wymagania			
		KONIECZNE (ocena: dopuszczający)	PODSTAWOWE (ocena: dostateczny)	ROZSZERZONE (ocena: dobry)	DOPEŁNIAJĄCE (ocena: bardzo dobry)
		Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania konieczne, a także:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a także:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzone, a także:
Po co czytać? (lekcja godzinna)	<i>Czytanie jako słuchanie siebie</i> (s. 7–9) Jacek Dukaj, <i>Wroniec</i> , fragment (s. 9) wewnętrzna mowa czytelnika	<ul style="list-style-type: none"> • czyta cicho ze zrozumieniem, wyszukując potrzebne informacje; • potrafi sformułować odpowiedź na pytanie, po co ludzie czytają; • w wypowiedziach odwołuje się przynajmniej do jednego utworu 	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi podać szczegółowe znaczenia słów <i>przyjemność</i>, <i>mądrość</i> (w kontekście aktu lektury); • w wypowiedziach odwołuje się się lektur szkolnych 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie istotę czytania jako formy spotkania z samym sobą; • wyjaśnia pojęcie <i>wewnętrzna mowa czytelnika</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • określa, na czym polega subiektywny charakter lektury
Czytanie jako spotkanie z Innym (lekcja godzinna)	<i>Czytanie jako spotkanie z Innym</i> (s. 10–11) Gerard Boersma, <i>Inny świat – mężczyzna czytający książkę</i> (s. 12)	<ul style="list-style-type: none"> • zadaje pytania do czytanego tekstu; • podaje synonimy do słowa <i>inny</i>; • opisuje świat przedstawiony na obrazie Gerarda Boersmy 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady wskazanych rodzajów inności; • wyróżnia w przywołanym tekście Jacka Dukaja bliskie i obce elementy świata przedstawionego; • interpretuje tytuł obrazu Gerarda Boersmy 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje przykłady książek, które czymś go zaskoczyły, i uzasadnia swój wybór; • przygotowuje autoportret z ulubionym tekstem literackim 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia funkcję zapisu słowa <i>Inny</i> wielką literą
O poecie na wiosnę... (Kazimierz Wierzyński, Zielono mam w głowie) (lekcja godzinna)	Kazimierz Wierzyński, <i>Zielono mam w głowie</i> (s. 194)	<ul style="list-style-type: none"> • czyta utwór głośno i wyraźnie; • określa osobę mówiącą w wierszu; • wskazuje w wierszu motywy ze świata przyrody; • określa nastrój wiersza 	<ul style="list-style-type: none"> • czyta głośno, dokonując interpretacji; • podaje cechy osoby mówiącej i uzasadnia je cytatami; • określa tematykę utworu; • wyjaśnia, czym jest przerzutnia; • wskazuje sformułowania wywołujące „barwne” wrażenia 	<ul style="list-style-type: none"> • nazywa stany emocjonalne osoby mówiącej w wierszu; • wyjaśnia symboliczne znaczenia kolorów; • określa, jaką funkcję pełnią motywy roślinne; • wskazuje przerzutnię 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia sens wyznania osoby mówiącej w wierszu; • opisuje wyobrażoną przez siebie malarską wersję wiersza; • wyjaśnia, co daje zastosowanie przerzutni
Bliskie związki poezji ze...	Kazimierz Wierzyński, <i>100 m</i>	<ul style="list-style-type: none"> • czyta utwór głośno i wyraźnie; • określa osobę mówiącą w 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje sytuację liryczną; 	<ul style="list-style-type: none"> • nazywa stany emocjonalne osoby mówiącej w wierszu; 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia bohaterów innych utworów, którzy cechami

sportem (Kazimierz Wierzyński, 100 m) (lekcja godzinna)	(s. 196) rymy dokładne, niedokładne, żeńskie, męskie	wierszu; • określa tematykę utworu; • proponuje własny tytuł wiersza; • odczytuje rymy	• określa cel sportowca, środki, które prowadzą go do celu, i przeciwnika, którego musi pokonać; • rozróżnia rymy dokładne i niedokładne, żeńskie i męskie	• określa funkcję, jaką pełnią rymy w wierszu; • wypowiada się na temat wierszy o tematyce sportowej	przypominają postać mówiącą w wierszu, i uzasadnia swoją opinię; • dokonuje przekładu wiersza na język filmu
Sprawdzian diagnostyczny na początek klasy 7 i jego omówienie (dwie godziny lekcyjne)					
Skąd się wzięła literatura? (lekcja godzinna)	<i>Zaczęło się od mówienia...</i> (s. 14–15) <i>Wszystko było poezją, czyli o wspólnej kolebce liryki i epiki</i> (s. 39–41)	• zapoznaje się z historią powstania literatury; • wie, że najstarsze teksty były przekazywane ustnie; • czyta tekst ze zrozumieniem, wybiera wskazane informacje	• określa rolę tradycji oralnej w powstaniu piśmiennictwa; • odszukuje informacje na osi czasu, łączy je z przeczytanym tekstem	• charakteryzuje rolę poezji w czasach antycznych; • na podstawie tekstu wyjaśnia, w jakim celu ludzkość zaczęła tworzyć literaturę	• wskazuje cechy literatury oralnej; • rozumie istotę poetyckiej formy liryki i epiki w czasach antycznych
Biblia – księga nad księgami (lekcja godzinna)	infografika: <i>Święta księga</i> (s. 18–19) William Blake, <i>Stworzenie świata</i> (s. 44)	• zna i stosuje wiadomości dotyczące Biblii z klas 4–6; • wyszukuje w tekście potrzebne informacje; • zapoznaje się z informacjami zawartymi w infografice	• określa genezę Biblii; • doskonali umiejętność korzystania z przypisów	• wskazuje i odczytuje symbole i motywy biblijne występujące w tekstach kultury; • omawia walory estetyczne przywołanych tekstów	• analizuje i porównuje teksty kultury; • analizuje i interpretuje <i>Stworzenie świata</i> Williama Blake’a oraz dzieła malarskie zawarte w infografice
Malarska wizja stworzenia człowieka – „czytamy” fresk Michała Anioła (lekcja godzinna)	Michał Anioł, <i>Stworzenie Adama</i> (s. 24–25) tekst kultury, fresk	• rozpoznaje na obrazie biblijny motyw stworzenia człowieka; • zapoznaje się z podstawowymi informacjami na temat autora i dzieła; • wylicza elementy przedstawione na obrazie; • komentuje tytuł dzieła	• zna treść biblijnej opowieści o stworzeniu człowieka; • odtwarza podstawowe informacje na temat autora i dzieła; • charakteryzuje wygląd poszczególnych elementów obrazu; • nazywa uczucia postaci przedstawionych na obrazie; • wyjaśnia znaczenie poszczególnych elementów dzieła	• formułuje instrukcję dotyczącą analizy obrazu; • określa zasady kompozycji dzieła; • opisuje relacje zachodzące między przedstawionymi postaciami; • wyjaśnia sens obrazu, korzystając z informacji w podręczniku; • wie, na czym polega technika fresku	• objaśnia symbolikę ukazanej sceny, odwołując się do Biblii; • omawia podobieństwa i różnice dotyczące rodowodu człowieka przedstawionego w malarstwie i literaturze
Krótki przewodnik po	<i>Biblia</i> – fragmenty <i>Starego Testamentu</i> ,	• klasyfikuje przeczytany tekst jako fragment Biblii;	• krótko streszcza przebieg wydarzeń;	• wyjaśnia ogólne znaczenie motywu raju, podaje synonimy	• wskazuje i interpretuje zawarte w tekście motywy o charakterze

<p>Edenie (Księga Rodzaju, Pierwotny stan szczęścia) (lekcja godzinna)</p>	<p><i>Księgi Rodzaju</i> (2,8–25: <i>Pierwotny stan szczęścia</i>) (s. 20–21) Hieronim Bosch, <i>Ogród rozkoszy ziemskich</i> (s. 20) Bracia Limbourg, <i>Pierwszy grzech i wypędzenie pierwszych rodziców</i> (s. 21) symbol, motyw</p>	<ul style="list-style-type: none"> wymienia w kolejności najważniejsze wydarzenia; wymienia i ogólnie omawia elementy świata przedstawionego; wskazuje na pokrewieństwo kategorii <i>raj</i> i <i>szczęście</i> 	<ul style="list-style-type: none"> określa elementy świata przedstawionego, odwołując się do tekstu; porównuje biblijny opis raju z jego malarskimi wyobrażeniami; pisze krótki tekst argumentacyjny 	<p>tego słowa;</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje inne motywy o charakterze symbolicznym; potrafi zinterpretować znaczenie tytułu opowieści (<i>Pierwotny stan szczęścia</i>); określa wartości związane z motywem raju 	<p>symbolicznym;</p> <ul style="list-style-type: none"> porównuje naukową i biblijną wizję stworzenia świata; definiuje i interpretuje słowo <i>szczęście</i> w kontekście opowieści biblijnej; układa rozwinięty opis miejsca, stosuje zróżnicowane słownictwo opisowe; sprawnie sporządza tekst argumentacyjny, bogato argumentuje
<p>Jak ludzie komunikują się ze sobą? (lekcja godzinna)</p>	<p><i>Co to jest komunikacja?</i>, <i>Elementy komunikacji językowej</i> – podręcznik <i>Gramatyka i stylistyka</i> (s. 70–73) znak: konwencjonalny, naturalny; komunikacja: językowa, niewerbalna; składniki aktu komunikacji: nadawca, odbiorca, komunikat, kod, kontekst, kontakt; kompetencja językowa</p>	<ul style="list-style-type: none"> wymienia różne sposoby komunikowania się ludzi; zwraca uwagę na rolę nadawcy i odbiorcy w procesie komunikacji językowej 	<ul style="list-style-type: none"> określa język jako system znaków; wyjaśnia, jaką funkcję pełni język ciała w przekazywaniu informacji; potrafi wskazać niezbędne elementy procesu komunikacji 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia znaki umowne i naturalne; wskazuje różne aspekty komunikacji niewerbalnej; charakteryzuje składniki aktu komunikacji językowej; wyjaśnia, na czym polega kompetencja językowa 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie konieczność uwzględnienia kontekstu kulturowego w odczytywaniu komunikatów niewerbalnych; wskazuje warunki skutecznej komunikacji
<p>Epoka wielkiej komunikacji (lekcja godzinna)</p>	<p><i>W cyfrowym świecie. Epoka wielkiej komunikacji</i> (s. 318–321)</p>	<ul style="list-style-type: none"> czyta cicho ze zrozumieniem, wyszukując potrzebne informacje; wymienia wybrane współczesne środki przekazywania informacji; wyjaśnia znaczenie słowa <i>multimedialny</i>; potrafi wskazać korzyści i 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia wynalazki techniczne XX wieku określane mianem rewolucji audiowizualnej; wyjaśnia różnicę między transmisją a interakcją; wyjaśnia pochodzenie niektórych terminów 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje współczesne środki przekazywania informacji; omawia przykład zastosowania techniki cyfrowej; uzasadnia stwierdzenie, że internauta może być jednocześnie nadawcą i odbiorcą informacji; formuluje, korzystając z tekstu, 	<ul style="list-style-type: none"> przygotowuje projekt wystąpienia multimedialnego; przedstawia pomysł swojej wymarzonej gry komputerowej

		zagrożenia płynące z internetu	komputerowych; • wylicza korzyści i zagrożenia płynące z internetu	zasady posługiwania się współczesnymi mediami; • wylicza korzyści i zagrożenia związane z gramami komputerowymi	
Intencja i cel wypowiedzi a grzeczność językowa (lekcja dwugodzinna)	<i>Intencja i cel wypowiedzi, Co to jest intencja wypowiedzi?</i> – podręcznik <i>Gramatyka i stylistyka</i> (s. 80–82) intencja wypowiedzi, cel wypowiedzi, grzeczność językowa	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie, że każdy komunikat jest formułowany w określonym celu; • zna pojęcia: <i>aprobata, dezaprobata, negacja, prowokacja</i>; • rozumie, czym jest grzeczność językowa (etykieta językowa) 	<ul style="list-style-type: none"> • określa rodzaje wypowiedzi ze względu na cel; • zna i potrafi zdefiniować pojęcia niezbędne w formułowaniu wypowiedzi zgodnie z intencją jej autora; • definiuje pojęcie <i>grzeczność językowa</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • doskonalili umiejętność formułowania myśli zgodnie z założoną intencją; • odczytuje z tekstu intencję wypowiedzi; • zna i stosuje zasady etykiety językowej; • redaguje krótkie wypowiedzi pisemne zgodnie z etykietą językową 	<ul style="list-style-type: none"> • zwraca uwagę na rolę intonacji w wypowiedziach ustnych; • wskazuje przykłady dokonywania zmian w rzeczywistości za pomocą języka; • omawia główne cechy współczesnego modelu grzeczności językowej
Skąd się wzięły mity? (lekcja godzinna)	Zygmunt Kubiak, <i>U źródeł mitów greckich</i> (s. 34–37) mit, tekst popularnonaukowy	• czyta uważnie tekst, wybierając odpowiednie informacje	<ul style="list-style-type: none"> • odróżnia mity heroiczne od innych; • opracowuje oś czasu z opisem 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje przykłady mitów, których fabuła wiąże się z morzem; • wskazuje w tekście fragmenty pisane stylem naukowym oraz mające charakter poetycki; • kwalifikuje tekst jako popularnonaukowy i uzasadnia swoje zdanie 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia symbolikę motywu morza; • określa, na czym polega związek mitów i literatury
Tezeusz – ateński bohater (lekcja godzinna)	<i>Dzieje Tezeusza</i> , fragment <i>Mitologii</i> Jana Parandowskiego (s. 27–30) mit, symbol	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia najważniejsze wydarzenia tekstu; • przedstawia Tezeusza; • wie, że utwór jest mitem; • wymienia wybrane elementy świata przedstawionego 	<ul style="list-style-type: none"> • relacjonuje przebieg wydarzeń w micie; • określa elementy świata przedstawionego; • wymienia dokonania bohatera, jego zasługi i winy; • wyjaśnia, czym są mit i mitologia; • wyjaśnia frazeologizmy wywodzące się z mitologii; • opowiada o znanych bogach i bohaterach mitologicznych 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia dokonania bohatera; • odczytuje sens mitu, odwołując się do tekstu; • rozumie, czym są prawda historyczna, fikcja literacka, fantastyka; • wyjaśnia symboliczne znaczenie nici Ariadny i labiryntu 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia znane mity i przedstawia sensy wybranych opowieści tego typu; • formułuje hipotezę, uzasadnia ją, korzystając z tekstu źródłowego
Moim zdaniem, czyli jak wyrazić swoją opinię (lekcja godzinna)	<i>„Jeśli chodzi o mnie...” – opinia i jej uzasadnienie</i> (s. 93–94) informacja, opinia	<ul style="list-style-type: none"> • odróżnia informację od opinii; • wskazuje sformułowania podkreślające fakt wypowiedziania się we własnym imieniu; • formułuje proste opinie na temat przeczytanego tekstu, podkreślając, że mówi we 	<ul style="list-style-type: none"> • wyraża własne zdanie i je uzasadnia; • układa zdania złożone, w których do opinii dodaje wstępny argument 	<ul style="list-style-type: none"> • przekształca podane sformułowania w taki sposób, aby sygnalizowały fakt wypowiedziania się we własnym imieniu; • wyraża własną opinię, gromadząc na jej poparcie kilka argumentów; • porządkuje argumenty za pomocą 	<ul style="list-style-type: none"> • formułuje wypowiedzi logiczne, zrozumiałe i poprawne pod względem językowym; • wykorzystuje zaproponowane przez siebie sposoby wyrażania własnej opinii

		własnym imieniu		wskazujących na to sformułowań	
Uczymy się dyskutować (lekcja dwugodzinna)	<i>Moje zdanie jest takie, czyli warsztat dyskutanta</i> (s. 85) dyskusja, opinia, argument	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, czym jest dyskusja; • podejmuje próbę udziału w dyskusji; • formułuje swoje sądy 	<ul style="list-style-type: none"> • w formułowanych sądach potrafi zaznaczyć brak stanowczości; • gromadzi argumenty na poparcie tezy; • bierze udział w dyskusji; • wie, jakie zasady obowiązują dyskutantów 	<ul style="list-style-type: none"> • formułuje opinię popartą uzasadnieniem; • posługuje się słownictwem pozwalającym wyrazić i uzasadnić własne zdanie (doskonalenie umiejętności argumentacji); • zabiera głos w dyskusji zgodnie z obowiązującymi zasadami 	<ul style="list-style-type: none"> • bierze czynny udział w dyskusji, potrafi przekonująco przedstawiać swoje stanowisko
Dokąd zmierzasz, człowieku? (Adam Zagajewski, <i>Szybki wiersz</i>) (lekcja godzinna)	Adam Zagajewski, <i>Szybki wiersz</i> (s. 228) chorał gregoriański	<ul style="list-style-type: none"> • czyta głośno i wyraźnie tekst utworu; • cytuje fragmenty wiersza wskazujące na sytuację liryczną, w jakiej znajduje się bohater; • wskazuje w wierszu informacje na temat okoliczności towarzyszących przedstawionej sytuacji; • nazywa stan ducha osoby mówiącej w wierszu 	<ul style="list-style-type: none"> • określa przeżycia, stany emocjonalne bohatera; • charakteryzuje sytuację liryczną; • wskazuje w tekście fragmenty dotyczące miejsca pobytu bohatera; • opowiada o świecie przedstawionym w wierszu; • odczytuje zaskakujące połączenia słowne 	<ul style="list-style-type: none"> • czyta głośno, dokonując interpretacji; • podaje charakterystyczne cechy chorału jako utworu muzycznego; • wyjaśnia sens sformułowań określających sytuację, w jakiej znalazł się bohater 	<ul style="list-style-type: none"> • określa problematykę wiersza, rozwijając wybraną propozycję; • wypowiada się na temat odrodzenia elementów chorałowych w muzyce popularnej; • porównuje wiersz z chorałem
Świat przekształcony magią (Adam Zagajewski, <i>Wzgórze</i>) (lekcja godzinna)	Adam Zagajewski, <i>Wzgórze</i> (s. 231) Paul Cézanne, <i>Góra Sainte-Victoire</i> (s. 231)	<ul style="list-style-type: none"> • czyta głośno i wyraźnie tekst utworu; • formułuje pytania, które nasuwają się po przeczytaniu wiersza; • wypowiada się na temat obrazu 	<ul style="list-style-type: none"> • proponuje inny tytuł dla obrazu; • rozumie, jaki sposób tworzenia obrazu poetyckiego zastosował Zagajewski 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje we fragmencie zapisków zdanie, które mogłoby być wyjaśniającym komentarzem do wiersza; • porównuje świat przedstawiony na obrazie i w wierszu • określa rolę poezji 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje środki artystycznego wyrazu zastosowane przez poetę i malarza; • wypowiada się na temat roli poezji, odwołując do wybranych przykładów; • pisze zmetaforyzowany opis przedstawionego pejzażu
Portret zdeformowany, czyli taka jest, a jaka powinna być żona (lekcja dwugodzinna)	Ignacy Krasicki, <i>Żona modna</i> (s. 47–52) Adam Mickiewicz, <i>Żona uparta</i> (s. 58) William Hogarth, <i>Modne małżeństwo</i> (s. 51) plakat z filmu <i>Żona modna</i> , reż. Vincente Minelli (s. 55) satyra, bajka (bajka narracyjna, bajka	<ul style="list-style-type: none"> • poznaje najważniejsze fakty z biografii Adama Mickiewicza i Ignacego Krasickiego; • odtwarza treść satyry Ignacego Krasickiego; • wymienia bohaterów, wstępnie ich charakteryzuje; • opisuje na podstawie utworu <i>Żona modna</i> wygląd domu i ogrodu pana Piotra przed jego ślubem i po zmianach wprowadzonych przez tytułową bohaterkę; 	<ul style="list-style-type: none"> • streszcza satyrę Krasickiego; • nazywa wady bohaterów; • wskazuje cechy satyry jako gatunku literackiego; • wyjaśnia przesłanie satyry; • opowiada treść bajki <i>Żona uparta</i>; • wyjaśnia neologizmy występujące w utworze Adama Mickiewicza; • potrafi wskazać cechy gatunkowe bajki w <i>Żonie upartej</i>; 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje i komentuje historię małżeństwa pana Piotra i jego żony; • dostrzega uniwersalność postaw bohaterów; • uzasadnia przynależność <i>Żony modnej</i> do gatunku satyry; • porównuje utwór Krasickiego i obraz Hogartha <i>Modne małżeństwo</i>; • charakteryzuje bohaterów filmu <i>Żona modna</i> na podstawie plakatu 	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy wypowiedź pisemną na temat współczesnych wzorców żony; • uzasadnia przynależność bajki Mickiewicza do określonej kategorii odmiany bajki (bajka epigramatyczna, bajka narracyjna); • określa funkcję neologizmów w utworze Mickiewicza; • zestawia wizerunek tytułowej bohaterki w satyrze <i>Żona modna</i>

	epigramatyczna)	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje w tekście Krasickiego fragment zawierający przesłanie satyry; • klasyfikuje utwór jako satyrę; • odtwarza treść bajki <i>Żona uparta</i>; • klasyfikuje utwór Adama Mickiewicza jako bajkę; • wskazuje przesłanie zawarte w bajce Mickiewicza; • wskazuje w utworze neologizmy 	<ul style="list-style-type: none"> • komentuje przesłanie zawarte w utworze Mickiewicza 		Krasickiego i bajce <i>Żona uparta</i> Mickiewicza
Siódme – nie kradnij, lecz cytuj! (lekcja godzinna)	<i>Co to jest cytat? Do czego służy?, O czym należy pamiętać przy cytowaniu?</i> – podręcznik <i>Gramatyka i stylistyka</i> (s. 93–94) cytat	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje cytat w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi wykorzystać cytat w wypowiedzi pisemnej; • zna zasady poprawnego cytowania 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwija umiejętność prawidłowego zapisu interpunkcyjnego 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie rolę i funkcję cytatów w wypowiedzi
O uczniach i nauczycielach z Akademii Weltona (lekcja dwugodzinna)	Nancy H. Kleinbaum, <i>Stowarzyszenie Umarłych Poetów</i> (lektura czytana w całości) <i>Stowarzyszenie Umarłych Poetów</i> – zadania do lektury (s. 120–124)	<ul style="list-style-type: none"> • poznaje najważniejsze fakty z biografii Nancy H. Kleinbaum; • redaguje notatkę na temat istotnych zagadnień poruszanych w powieści; • wskazuje cztery zasady obowiązujące w Akademii Weltona; • charakteryzuje Johna Keatinga jako nauczyciela; • zbiera argumenty do wypowiedzi argumentacyjnej na temat roli szkoły w życiu człowieka 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje wartości, zasady i codzienność Akademii Weltona; • ocenia, czy dyrekcja szkoły była wierna głoszonym ideałom; • charakteryzuje Johna Keatinga na tle innych nauczycieli z powieści <i>Stowarzyszenie Umarłych Poetów</i>; • podaje powody odejścia Keatinga ze szkoły; • zbiera argumenty do wypowiedzi argumentacyjnej na temat roli szkoły w kreowaniu zainteresowań i pasji młodych ludzi 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia stopień przydatności Akademii Weltona jako miejsca nauki dla siebie i swoich rówieśników; • redaguje wypowiedź argumentacyjną na temat: „Czy starsi powinni układać życie młodszemu?” 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia i ocenia powody odejścia Keatinga ze szkoły; • omawia, w jakim stopniu sens istnienia szkoły można łączyć z takimi pojęciami, jak poszukiwanie, przygoda, eksperyment, wolność, przekraczanie granic itp.
Czego poszukiwali członkowie Stowarzyszenia	Nancy H. Kleinbaum, <i>Stowarzyszenie Umarłych Poetów</i>	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, czym było Stowarzyszenie Umarłych Poetów; 	<ul style="list-style-type: none"> • formułuje pytania nasuwające się pod wpływem historii Neila Perry’ego; 	<ul style="list-style-type: none"> • redaguje – w postaci krótkiej opowieści lub planu wydarzeń – kronikę weltońskiego oddziału 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, co łączy ze sobą: występ Todda na środku klasy (przy okazji recytacji własnych

Umarłych Poetów? (lekcja godzinna)	<i>Umarłych Poetów</i> (lektura czytana w całości) <i>Stowarzyszenie Umarłych Poetów</i> – zadania do lektury (s. 120–124)	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia wybranego członka Stowarzyszenia; • opowiada historię Neila Perry’ego; • wskazuje problemy, z jakimi borykali się bohaterowie powieści; • wskazuje fragmenty ujawniające obecność narratora 	<ul style="list-style-type: none"> • określa, na czym polegał wpływ Johna Keatinga na postawy i decyzje bohaterów; • omawia kompozycję rozdziału mówiącego o śmieci Neila; • ocenia, czy narrator przedstawia swój punkt widzenia 	Stowarzyszenia Umarłych Poetów; <ul style="list-style-type: none"> • ocenia stopień zaangażowania różnych bohaterów powieści w funkcjonowanie Stowarzyszenia Umarłych Poetów; • przedstawia racje Neila Perry’ego i jego ojca; • objaśnia na podstawie wybranego rozdziału (np. mówiącego o śmierci Neila) sposób relacjonowania zdarzeń przez narratora 	wierszy uczniów), koncert saksofonowy Charliego w grocie oraz rozmowę telefoniczną Knoxa z Chris; <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia sens sformułowania Walta Whitmana o dopuszczeniu do głosu „prawdziwej natury” każdego człowieka; • objaśnia wpływ charakteru narracji na czytelnika
Po co ludziom poezja? – rozważania na podstawie Stowarzyszenia Umarłych Poetów (lekcja godzinna)	Nancy H. Kleinbaum, <i>Stowarzyszenie Umarłych Poetów</i> (lektura czytana w całości) <i>Stowarzyszenie Umarłych Poetów</i> – zadania do lektury (s. 120–124)	<ul style="list-style-type: none"> • wyszukuje w tekście powieści fragmenty dotyczące czytania literatury; • przedstawia poglądy Keatinga na temat znaczenia poezji w ludzkim życiu; • wybiera spośród wierszy przywołanych w powieści ten, który wyraża bliskie mu refleksje, i uzasadnia swój wybór 	<ul style="list-style-type: none"> • zajmuje stanowisko wobec zawartych w tekście poglądów na temat roli literatury w życiu człowieka; • wskazuje przyczyny braku zainteresowania poezją 	<ul style="list-style-type: none"> • interpretuje wypowiedź Keatinga na temat poezji; • wyjaśnia, czy możliwa jest poezja bez udziału człowieka 	<ul style="list-style-type: none"> • wybiera – spośród wierszy zamieszczonych w podręczniku – utwory mogące wejść w skład zbioru poezji pozostawionego Neilowi przez Keatinga i uzasadnia swój wybór; • ocenia wpływ na odbiorcę powieści Kleibaum i filmu w reżyserii Weira
Pisanie o poezji nie jest moją namiętnością... Przewrotność czy „wyznanie wiary”? (Wisława Szymborska, <i>Niektórzy lubią poezję</i>) (lekcja godzinna)	Wisława Szymborska, <i>Niektórzy lubią poezję</i> (s. 211) Alfons Mucha, <i>Alegoria poezji</i> (s. 211)	<ul style="list-style-type: none"> • odróżnia osobę mówiącą od autora; • określa temat wypowiedzi osoby mówiącej w tekście; • odczytuje z właściwego słownika znaczenie słowa <i>poezja</i>; • podaje synonimy do słowa <i>lubić</i>; • opisuje obraz <i>Alegoria poezji</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje i omawia cytaty uzasadniające sformułowanie tematu wypowiedzi osoby mówiącej w tekście; • odtwarza – na podstawie definicji słownikowej – znaczenie słowa <i>poezja</i>; • wskazuje wyraz mogący – w kontekście wiersza Szymborskiej – zastąpić słowo <i>lubić</i>; • wykazuje podobieństwo tytułowej bohaterki z obrazu Muchy do antycznej muzy 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia osobę mówiącą w wierszu; • wyjaśnia różnice w pojmowaniu funkcji i roli osoby mówiącej i autora; • charakteryzuje styl wypowiedzi osoby mówiącej; • samodzielnie wyjaśnia znaczenie słowa <i>poezja</i>; • wyjaśnia cel podziału tekstu Szymborskiej na wyodrębnione części; • określa stosunek wobec poezji, ilustrując swoje stanowisko tytułami innych tekstów lirycznych; • określa cechy poezji na podstawie obrazu Muchy 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje osobę mówiącą w wierszu; • omawia związek kompozycji wiersza Szymborskiej z przesłaniem utworu; • formułuje wniosek na temat połączenia słowa <i>lubić</i> z innymi wyrazami; • wybiera – jego zdaniem – najważniejszy / najbardziej zaskakujący fragment wiersza oraz uzasadnia swój wybór; • definiuje – w odniesieniu do obrazu Muchy i wiersza Szymborskiej – istotę poezji

<p>Pan od przyrody, czyli o nauczycielu idealnym (lekcja godzinna)</p>	<p>Zbigniew Herbert, <i>Pan od przyrody</i> (s. 207–208)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje osobę mówiącą w wierszu Herberta; • wyszukuje fragmenty, w których ujawnia się osoba mówiąca; • wymienia – na podstawie opowieści osoby mówiącej w liryku Herberta – cechy tytułowego <i>pana od przyrody</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia w punktach lub streszczeniu historię osoby mówiącej w liryku Herberta; • omawia relacje łączące podmiot liryczny z bohaterem; • określa nastrój wiersza 	<ul style="list-style-type: none"> • szuka w wierszu Herberta przerośni i wyjaśnia ich znaczenie; • podejmuje próbę określenia związku między formą i interpunkcją zastosowaną w liryku Herberta a przesłaniem utworu 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje sposób wypowiedzi podmiotu lirycznego; • nazywa i omawia związki emocjonalne między podmiotem lirycznym a bohaterem utworu; • omawia język poetycki utworu i wynikające z niego znaczenia; • układa monolog skierowany do bohatera wiersza, stosuje zwroty i słownictwo ujawniające emocje
<p>Bitwa czasownikowa. Powtórzenie wiadomości o czasowniku (lekcja godzinna)</p>	<p><i>Osobowe formy czasownika, Niesobowe formy czasownika – podręcznik Gramatyka i stylistyka</i> (s. 9–20)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • odróżnia czasownik od innych części mowy; • rozpoznaje formy osoby, liczby, czasu, rodzaju i trybu; • odróżnia formy osobowe czasownika od niesobowych; • przekształca stronę czynną na bierną i odwrotnie 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje, określa i tworzy formy osoby, liczby, czasu, rodzaju i trybu; • rozpoznaje w tekście konstrukcje z <i>się</i>; • nazywa niesobowe formy czasownika; • poprawnie zapisuje zakończenia czasowników w czasie przeszłym i bezokoliczników; • rozróżnia czasowniki przechodnie i nieprzechodnie 	<ul style="list-style-type: none"> • poprawnie stosuje nieregularne formy czasowników; • świadomie stosuje w wypowiedziach ustnych i pisemnych niesobowe formy czasownika 	<ul style="list-style-type: none"> • świadomie stosuje różne formy czasowników w zależności od celu i formy wypowiedzi
<p>Między czasownikiem a przymiotnikiem. Imiesłowy przymiotnikowe (lekcja godzinna)</p>	<p><i>Imiesłowy przymiotnikowe – podręcznik Gramatyka i stylistyka</i> (s. 21–23)</p> <p>imiesłów przymiotnikowy czynny, imiesłów przymiotnikowy bierny</p>	<ul style="list-style-type: none"> • odróżnia imiesłowy przymiotnikowe od innych form czasownika; • klasyfikuje imiesłowy przymiotnikowe jako niesobowe formy czasownika oznaczające czynność i odpowiadające na pytania przymiotnika; • odmienia imiesłowy przymiotnikowe przez przypadki, liczby i rodzaje 	<ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia imiesłowy przymiotnikowe czynne i bierne; • tworzy imiesłowy przymiotnikowe; • przekształca konstrukcje z osobową formą czasownika w konstrukcje z imiesłowem przymiotnikowym i na odwrót 	<ul style="list-style-type: none"> • zna kryterium podziału imiesłowów przymiotnikowych na czynne i bierne; • stosuje imiesłów przymiotnikowy w funkcji przydawki lub orzecznika 	<ul style="list-style-type: none"> • celowo i poprawnie stosuje imiesłowy przymiotnikowe dla osiągnięcia większej spójności tekstu; • wnioskuje na temat fleksji imiesłowów przymiotnikowych i jej związków z przymiotnikiem; • redaguje notatkę, wykorzystując imiesłowy przymiotnikowe
<p>Wypiwszy herbatę i zjadłszy sałatkę, wyszedł, pogwizdując. Imiesłowy przysłówkowe</p>	<p><i>Imiesłowy przysłówkowe – podręcznik Gramatyka i stylistyka</i> (s. 24–25)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • odróżnia imiesłowy przysłówkowe od innych form czasownika; • klasyfikuje imiesłowy przysłówkowe jako niesobowe, nieodmienne formy czasownika; 	<ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia imiesłowy przysłówkowe współczesne i uprzednie; • przekształca konstrukcje z osobową formą czasownika na konstrukcje z imiesłowem 	<ul style="list-style-type: none"> • wnioskuje na temat sposobu tworzenia imiesłowów przysłówkowych; • zna kryterium podziału imiesłowów przysłówkowych na współczesne i uprzednie; 	<ul style="list-style-type: none"> • wnioskuje na temat pisowni zakończeń <i>-wszy</i> i <i>-wszy</i>; • celowo i poprawnie używa imiesłowów przysłówkowych w wypowiedziach ustnych i pisemnych

(lekcja godzinna)	imiesłów przysłówkowy współczesny, imiesłów przysłówkowy uprzedni	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy imiesłowy przysłówkowe; • zna i stosuje zasady pisowni zakończeń <i>-lszy</i> i <i>-wszy</i> 	przysłówkowym i na odwrót; <ul style="list-style-type: none"> • korzysta ze słownika frazeologicznego 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje imiesłowy przysłówkowe w funkcji okolicznika 	
Jak pisać rozprawkę? (lekcja dwugodzinna)	<i>Rozprawka – podręcznik Gramatyka i stylistyka</i> (s. 101–104) <i>Myszę i decyduję – o argumentowaniu i rozprawce. Zestaw zadań</i> (s. 301–305) rozprawka, teza, hipoteza, argument, kontrargument, wniosek	<ul style="list-style-type: none"> • używa pojęć: <i>teza, argument, wniosek</i>; • rozpoznaje rozprawkę wśród innych form wypowiedzi; • rozróżnia tezę, argument, wniosek; • formułuje tezę; • gromadzi argumenty; • pod kierunkiem nauczyciela układa rozprawkę 	<ul style="list-style-type: none"> • odróżnia tezę od hipotezy; • gromadzi słownictwo pozwalające na wyrażenie własnego stanowiska; • redaguje rozprawkę, stosując właściwy porządek treści 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie pojęć: <i>teza, hipoteza, argument, kontrargument, wniosek</i>; • wymienia cechy rozprawki jako formy wypowiedzi; • gromadzi i selekcjonuje argumenty; • redaguje rozprawkę, zachowując wszystkie cechy formy; • stosuje słownictwo wprowadzające kolejne argumenty 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje w cudzym tekście cechy rozprawki; • stosuje bogate słownictwo na podkreślenie własnego stanowisko
Czyja wina? Jaka kara? – ballada Świtezianka Adama Mickiewicza (lekcja dwugodzinna)	Adam Mickiewicz, <i>Świtezianka</i> (s. 60–65) Caspar David Friedrich, <i>Kobieta i mężczyzna kontemplujący księżyc</i> (s. 63) Julian Fałata, <i>Świtezianka</i> (s. 68) ballada	<ul style="list-style-type: none"> • określa elementy świata przedstawionego w balladzie; • krótko przedstawia scenierię zdarzeń; • dostrzega w tekście problem winy i kary; • wskazuje fragmenty ujawniające obecność narratora; • ma świadomość przynależności gatunkowej utworu <i>Świtezianka</i>; • opisuje sytuacje przedstawione na obrazach Friedricha i Fałata 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje elementy świata przedstawionego w balladzie; • opisuje scenierię wydarzeń; • nazywa uczucia i postawy bohaterów; • wypowiada się na temat wiedzy narratora o bohaterach utworu; • wymienia cechy ballady; • potrafi wskazać podobieństwa między balladą Mickiewicza a obrazami Friedricha i Fałata 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia sposób prezentacji składników świata przedstawionego w balladzie; • określa nastrój utworu wywoływany przez scenierię zdarzeń; • ocenia postawy bohaterów; • wypowiada się na temat postawy narratora wobec bohaterów ballady; • udowadnia, że utwór Mickiewicza ma cechy ballady; • uzasadnia wybór obrazu Friedricha jako ilustracji ballady <i>Świtezianka</i>; • omawia wpływ symboliki kolorów na sposób ukazania jeziora na obrazie Fałata 	<ul style="list-style-type: none"> • komentuje sposób prezentacji świata przedstawionego; • łączy scenierię i nastrój z balladą jako gatunkiem; • wyjaśnia motyw winy i kary, wiąże go z postawami bohaterów ballady <i>Świtezianka</i>; • wskazuje epickie elementy utworu, komentuje sposób ich funkcjonowania w tekście; • wyjaśnia obecność synkretyzmu w balladzie; • redaguje opowiadanie na temat nowych okoliczności powstania ballady <i>Świtezianka</i>; • opisuje i ocenia na podstawie poznanych tekstów kultury funkcjonowanie motywu przyrody; • proponuje sposób adaptacji filmowej lub scenicznej ballady Mickiewicza

<p>Od tekstu literackiego do inscenizacji (<i>Dramat na scenie, czyli przedstawienie</i>) (lekcja godzinna)</p>	<p><i>Dramat na scenie, czyli przedstawienie</i> (s. 242–245) fotografie z przedstawień teatralnych (s. 242–244) tekst główny, tekst poboczny, znak teatralny</p>	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje w tekście wskazane informacje; łączy termin <i>inscenizacja</i> z reżyserem i przedstawieniem; posługuje się słownictwem związanym z teatrem; odróżnia tekst główny i tekst poboczny; wymienia podstawowe znaki teatralne; określa rolę głównych twórców przedstawienia teatralnego 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie pojęcia <i>inscenizacja</i>; wyjaśnia znaczenie podstawowego słownictwa związanego z teatrem; wyjaśnia różnice między tekstem głównym a tekstem pobocznym; wymienia znaki teatralne; określa rolę poszczególnych twórców przedstawienia teatralnego 	<ul style="list-style-type: none"> odtwarza najważniejsze informacje z tekstu; wyjaśnia zależności między pojęciami <i>reżyseria</i> i <i>inscenizacja</i>; zna słownictwo związane z teatrem, wyjaśnia jego znaczenie; określa rolę tekstu głównego i tekstu pobocznego; określa rolę poszczególnych znaków teatralnych; wyjaśnia, na czym polega inscenizacja jako dzieło wielu twórców 	<ul style="list-style-type: none"> omawia informacje zawarte w tekście; określa relacje między tekstem dramatu a jego inscenizacją; posługuje się funkcjonalnie słownictwem związanym z teatrem; dopisuje didaskalia; omawia cechy języka teatru; wyjaśnia istotę pojmowania teatru jako „sztuki wielotworzywowej”
<p>Co się zdarzyło nocą w kaplicy? (Adam Mickiewicz, <i>Dziady, część II</i>) (lekcja dwugodzinna)</p>	<p>Adam Mickiewicz, <i>Dziady, część II</i> (lektura czytana w całości) <i>Dziady, część II – zadania do lektury</i> (s. 246–250) Adam Mickiewicz, <i>Upiór</i> (tekst spoza podręcznika) Franciszek Ksawery Lampi, <i>Scena w klasztorze kartuzów</i> (s. 249) ilustracja Michała Elwiro Andriollego do <i>Dziadów, części II</i> (s. 250)</p>	<ul style="list-style-type: none"> określa czas i miejsce wydarzeń; podaje informacje na temat kolejnych postaci – duchów; streszcza fabułę ballady <i>Upiór</i>; dostrzega motyw winy i kary; redaguje – z punktu widzenia świadka tajemnej uroczystości w kaplicy – sprawozdanie lub raport sporządzony w punktach 	<ul style="list-style-type: none"> odtwarza przebieg wydarzeń; ocenia bohaterów; cytuje i omawia sentencje związane z motywem winy i kary; charakteryzuje tytułowego bohatera ballady <i>Upiór</i>; wskazuje postać z <i>Dziadów, części II</i>, która została przedstawiona na ilustracji Andriollego 	<ul style="list-style-type: none"> określa nastrój i atmosferę obrzędu, przywołuje cytaty z tekstu; omawia rolę Guślarza w świecie przedstawionym; omawia sposób przedstawienia problemu winy i kary; określa związek między balladą <i>Upiór</i> a treścią II części <i>Dziadów</i>; wyjaśnia główną myśl dramatu dotyczącą sensu życia i śmierci człowieka; ocenia, czy świat ukazany na obrazie Lampiego mógłby stanowić scenografię dramatu Mickiewicza 	<ul style="list-style-type: none"> podaje informacje na temat genezy utworu Mickiewicza; omawia konstrukcję świata przedstawionego w dramacie; określa funkcję duchów; interpretuje obecność motywu upiора; porównuje funkcję pełnioną przez duchy w dramacie Mickiewicza z zadaniem wypełnianym przez ducha Marleya w <i>Opowieści wigilijnej</i> Dickensa
<p>Świat magii i fantastyki w <i>Dziadach, części II</i> Adama Mickiewicza (lekcja godzinna)</p>	<p>Adam Mickiewicz, <i>Dziady, część II</i> (lektura czytana w całości) <i>Dziady, część II – zadania do lektury</i> (s. 246–250)</p>	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje w tekście elementy realistyczne i fantastyczne; opowiada, w jaki sposób Guślarz przywołuje kolejne duchy; zalicza utwór Mickiewicza do dramatu 	<ul style="list-style-type: none"> zestawia elementy realistyczne i fantastyczne; zauważa w tekście Mickiewicza motywy symboliczne; wskazuje cechy dramatu w <i>Dziadach, części II</i> 	<ul style="list-style-type: none"> określa relację między elementami realistycznymi i fantastycznymi; odczytuje znaczenie występujących w tekście Mickiewicza motywów symbolicznych; wskazuje cechy gatunkowe dramatu w dziele Mickiewicza 	<ul style="list-style-type: none"> określa funkcję elementów fantastycznych w utworze

Warsztaty teatralne dla początkujących (lekcja dwugodzinna)	Adam Mickiewicz, <i>Dziady</i> , część II (lektura czytana w całości) <i>Warsztaty teatralne dla początkujących inscenizatorów i aktorów</i> (s. 251–252)	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje tekst dramatyczny interesujący dla współczesnego widza i uzasadnia swój wybór; rozumie znaczenie scenografii i rekwizytów w przedstawieniu teatralnym; odczytuje informacje przekazywane za pomocą mimiki 	<ul style="list-style-type: none"> projektuje scenografię do utworu dramatycznego; wskazuje ważne rekwizyty w wybranej sztuce; wypowiada tekst z odpowiednią intonacją; wyraża emocje za pomocą znaków pozawerbalnych 	<ul style="list-style-type: none"> określa kryteria wyboru spektaklu, który mógłby zainteresować współczesnego widza; wskazuje elementy scenografii symbolizujące określoną przestrzeń; rozumie znaczenie pauzy w wypowiedzi teatralnej 	<ul style="list-style-type: none"> świadomie i umiejętnie dobiera środki wyrazu w przedstawieniu teatralnym
Spektakl uczniowski na podstawie <i>Dziadów</i>, części II Adama Mickiewicza (trzy godziny lekcyjne – lekcje dodatkowe)	Adam Mickiewicz, <i>Dziady</i> , część II	<ul style="list-style-type: none"> bierze udział w inscenizacji 	<ul style="list-style-type: none"> bierze czynny udział w inscenizacji 	<ul style="list-style-type: none"> przygotowuje przedstawienie: wybiera tekst do inscenizacji, proponuje rozwiązania inscenizacyjne 	<ul style="list-style-type: none"> bierze aktywny udział w przygotowywaniu inscenizacji utworu; przedstawia i uzasadnia propozycje inscenizacyjne dotyczące różnych jego elementów
Sprawdzian nr 1 i jego omówienie (dwie godziny lekcyjne)					
Fraszki Kochanowskiego – blachostki i żarty czy „literackie szlachetne kamienie”? (lekcja godzinna)	Jan Kochanowski, fraszki <i>Na młodość</i> , <i>Na starość</i> , <i>O miłości</i> , <i>Do Hanny</i> , <i>Na nabożną</i> , <i>Na gospodarza</i> (s. 150) fraszka, puenta, apostrofa, pytanie retoryczne, antyteza, sentencja	<ul style="list-style-type: none"> zapoznaje się z informacjami na temat Jana Kochanowskiego; klasyfikuje poznane utwory jako fraszki; określa tematy fraszek; podaje informacje na temat osoby mówiącej w utworach Kochanowskiego; układa hasła zawierające myśli wyrażone w poszczególnych fraszkach; zna pojęcia: <i>fraszka</i>, <i>puenta</i>, <i>apostrofa</i>, <i>pytanie retoryczne</i>, <i>antyteza</i>, <i>sentencja</i> 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia cechy fraszki jako gatunku lirycznego; odczytuje myśli zawarte w omawianych utworach; wskazuje adresatów fraszek; ustala, czy we fraszkach można odnaleźć cechy sentencji, uzasadnia swoje stanowisko; wskazuje we fraszkach puentę, apostrofę, pytanie retoryczne, antytezę 	<ul style="list-style-type: none"> uzasadnia słuszność lub fałsz myśli zawartych we fraszkach; omawia relacje między nadawcą a odbiorcą fraszek; określa funkcje zastosowanych przez Kochanowskiego środków stylistycznych; wypowiada się na temat opinii Feliksa Tomaszewskiego na temat fraszek, formułuje swoje stanowisko i je uzasadnia 	<ul style="list-style-type: none"> omawia fraszkę jako gatunek literacki; odczytuje i interpretuje znaczenia wynikające z fraszek; omawia zasadę kompozycyjną stosowaną przez Kochanowskiego; rozpoznaje elementy humoru, satyry oraz wyjaśnia ich funkcję w tekstach
Jan Kochanowski o tym, co w życiu ważne (lekcja dwugodzinna)	Jan Kochanowski, fraszki <i>Na lipę</i> (s. 152), <i>Do snu</i> (s. 153), <i>Na zdrowie</i>	<ul style="list-style-type: none"> czyta głośno i wyraźnie tekst utworu; wydobywa z tekstu wskazane informacje, cytuje; 	<ul style="list-style-type: none"> wyraża opinię na temat fraszek Kochanowskiego; określa tematykę utworów, wzbogacając tytuł każdej z 	<ul style="list-style-type: none"> czyta głośno, dokonując interpretacji; odczytuje intencję omawianych fraszek; 	<ul style="list-style-type: none"> zna środki poetyckie, potrafi je wskazać w tekście, rozumie ich funkcję; wyciąga wnioski, potrafi na

	(s. 154), <i>Na dom w Czarnolesie</i> (s. 155) Karol Miller, <i>Jan Kochanowski i kanclerz Zamoyski Czarnolesie</i> (s. 152) Xavier Mellery, <i>Alegoria snu</i> (s. 153) Evelyn de Morgan, <i>Noc i sen</i> (s. 154) fraszka, puenta, apostrofa, sentencja	<ul style="list-style-type: none"> • próbuje określić tematykę omawianych fraszek; • wskazuje adresatów wypowiedzi lirycznej w poszczególnych utworach; • wskazuje przynajmniej jedną cechę gatunkową utworów; • wymienia kilka motywów pojawiających się we fraszkach Kochanowskiego 	fraszek o dodatkowe wyjaśnienie; <ul style="list-style-type: none"> • potrafi wskazać środki poetyckie w tekście; • wskazuje w utworach cechy gatunkowe fraszki; • wykorzystuje fraszki do napisania tekstów reklamowych o zdrowiu i lipie 	<ul style="list-style-type: none"> • formułuje swoje stanowisko i je uzasadnia; • rozróżnia rodzaje fraszek; • redaguje charakterystykę bohatera lirycznego omawianych fraszek Jana z Czarnolasu; • układa artykuł hasłowy do encyklopedii związany z zawartością treściową fraszki <i>Do snu</i>; • porównuje obraz lipy we fraszce <i>Na lipę</i> i na obrazie Millera 	podstawie utworów samodzielnie określić cechy gatunku; <ul style="list-style-type: none"> • układa tekst wywiadu z poetą; • omawia podobieństwa między przesłaniem fraszki <i>Na zdrowie</i> a obrazem <i>Noc i sen</i>
Jak idzie Idzie? Homonimy (lekcja godzinna)	<i>Kontekst a homonimy – podręcznik Gramatyka i stylistyka</i> (s. 86)	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie pojęcia <i>homonim</i>; • rozumie znaczenia wyrazów o takim samym brzmieniu; • wyjaśnia różne znaczenia wyrazów o takim samym brzmieniu na podstawie odpowiedniego słownika 	<ul style="list-style-type: none"> • zapisuje wyrazy odpowiadające podanym znaczeniom; • wyjaśnia różne znaczenia wyrazów o takim samym brzmieniu na podstawie kontekstu; • wskazuje słowniki pomocne w udowodnieniu przynależności wskazanych wyrazów do homonimów; • korzysta ze słownika języka polskiego 	<ul style="list-style-type: none"> • udowadnia przynależność podanych wyrazów do homonimów; • wyjaśnia różne znaczenia wyrazów o takim samym brzmieniu bez podanego kontekstu; • układa z homonimami zdania wykazujące różnicę znaczeń 	<ul style="list-style-type: none"> • określa funkcję homonimów w żartach językowych; • pisze fraszkę dotyczącą życia klasy / szkoły, wykorzystując zjawisko homonimii
Co mówi składnia o składaniu zdań, czyli powtórzenie wiadomości o wypowiedzeniu złożonym (lekcja godzinna)	<i>Zdanie złożone współrzędnie, Zdanie złożone podrzędnie – podręcznik Gramatyka i stylistyka</i> (s. 31–42)	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje zdania współrzędne i podrzędnie złożone, odróżnia je od siebie; • zna kryterium podziału zdań złożonych współrzędnie i podrzędnie; • umie zadać pytanie o zdanie podrzędne; • stosuje w wypowiedziach ustnych i pisemnych różne typy zdań złożonych; • rozróżnia części zdania (podmiot, orzeczenie, przydawka, dopełnienie, okolicznik); • rozróżnia orzeczenia czasownikowe i imienne 	<ul style="list-style-type: none"> • przekształca zdania pojedyncze w zdania złożone; • potrafi uzupełnić zdanie wskazanym zdaniem składowym; • układa wskazane zdania złożone współrzędnie lub podrzędnie; • zna zasady interpunkcji w wypowiedzeniach złożonych 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje sposoby zespolenia poszczególnych typów zdań; • świadomie używa różnych wskaźników zespolenia; • prawidłowo stosuje zasady interpunkcji 	<ul style="list-style-type: none"> • poprawnie rozpoznaje, swobodnie tworzy i przekształca zdania złożone; • świadomie i celowo stosuje różne typy zdań złożonych w zależności od intencji, z jaką przekazuje komunikat

<p>„Idąc bez celu, nie pilnując drogi, sam nie pojmuję, jak w tve zajdę progi”.</p> <p>Imiesłowowy równoważnik zdania (lekcja dwugodzinna)</p>	<p><i>Imiesłowowy równoważnik zdania</i> – podręcznik <i>Gramatyka i stylistyka</i> (s. 43–45) imiesłowowy równoważnik zdania</p>	<ul style="list-style-type: none"> • odróżnia imiesłowy przysłówkowe od innych form czasownika; • tworzy imiesłowy przysłówkowe według wzoru; • rozróżnia zdanie i równoważnik zdania; • tworzy równoważniki zdań; • rozpoznaje imiesłowowy równoważnik zdania w tekście; • uzupełnia zdania imiesłowowymi równoważnikami zdania według wzoru 	<ul style="list-style-type: none"> • zamienia pary zdań pojedynczych na wypowiedzenia z imiesłowowym równoważnikiem zdania; • przekształca zdania złożone podrzędnie i współrzędnie w zdania złożone z imiesłowowym równoważnikiem zdania i odwrotnie; • uzupełnia zdania imiesłowowymi równoważnikami zdania; • sporządza wykresy zdań; • znajduje błędy składniowe w konstrukcjach z imiesłowowym równoważnikiem zdania; • zna zasady interpunkcji w wypowiedzeniu złożonym z imiesłowowym równoważnikiem zdania 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcie <i>imiesłowowy równoważnik zdania</i>; • układa zdania do wykresów; • poprawia błędy składniowe w konstrukcjach z imiesłowowym równoważnikiem zdania; • zna i poprawnie stosuje zasady interpunkcji w wypowiedzeniu złożonym z imiesłowowym równoważnikiem zdania 	<ul style="list-style-type: none"> • poprawnie, świadomie i celowo używa konstrukcji z imiesłowowym równoważnikiem zdania w tekstach różnego typu: wypowiedziach o charakterze argumentacyjnym; opisach obrazów, relacjach z wydarzenia itp.; • wyjaśnia przyczyny powstawania błędów składniowych w konstrukcjach z imiesłowowym równoważnikiem zdania
<p>Najwyższe wtajemniczenie, czyli o wypowiedzeniu wielokrotnie złożonym (lekcja dwugodzinna)</p>	<p><i>Wypowiedzenie wielokrotnie złożone</i> – podręcznik <i>Gramatyka i stylistyka</i> (s. 46–49) wypowiedzenie wielokrotnie złożone</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie budowę wypowiedzenia wielokrotnie złożonego; • potrafi wskazać w tekście tego typu wypowiedzenia; • zna zasady interpunkcji w wypowiedzeniach wielokrotnie złożonych 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje budowę wypowiedzeń wielokrotnie złożonych; • wyodrębnia w nich wypowiedzenia składowe; • zna i na ogół stosuje zasady interpunkcji w wypowiedzeniach wielokrotnie złożonych 	<ul style="list-style-type: none"> • sporządza wykresy wypowiedzeń wielokrotnie złożonych; • układa – według podanego wzoru – wypowiedzenia wielokrotnie złożone; • zna i poprawnie stosuje zasady interpunkcji w tego rodzaju wypowiedzeniach; • opisuje sytuacje przedstawione na ilustracjach, używając wyłącznie wypowiedzeń wielokrotnie złożonych 	<ul style="list-style-type: none"> • świadomie i celowo stosuje w wypowiedziach wypowiedzenia wielokrotnie złożone w zależności od intencji wypowiedzi; • poprawnie tworzy wypowiedzenia wielokrotnie złożone zawierające różne typy zdań złożonych współrzędnie i podrzędnie, a także równoważniki zdań; • wskazuje, omawia i poprawia błędne konstrukcje dotyczące szyku wyrazów w wypowiedzeniach wielokrotnie złożonych
<p>Jakimi słowami wyrazić ból? (Jan Kochanowski,</p>	<p>Jan Kochanowski, <i>Ten I</i> (s. 158), <i>Tren VII</i> (s. 162)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • czyta uważnie tren, korzysta z przypisów; • wyszukuje w tekstach potrzebne 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje adresatów wypowiedzi lirycznych; • analizuje kompozycję 	<ul style="list-style-type: none"> • czyta głośno, dokonując interpretacji; • określa intencję wypowiedzi w 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje <i>Treny</i> Jana Kochanowskiego z wierszami Władysława Broniewskiego;

Tren I i Tren VII (lekcja godzinna)	Władysław Broniewski, <i>Brzoza, Firanka</i> (s. 165) tren, apostrofa, porównanie homeryckie, wyliczenie	cytaty; • określa temat <i>Trenu V</i> , rozwijając jego tytuł; • wypowiada się na temat stanu ducha osoby mówiącej; • używa nazwy gatunku: <i>tren</i> ; • przedstawia sytuację liryczną w wierszach Broniewskiego	utworów, dostrzega części kompozycyjne; • wyodrębnia i omawia obrazy poetyckie; • wykorzystując odpowiednie cytaty, określa stan ducha osoby mówiącej; • wskazuje i nazywa środki poetyckie; • określa charakter <i>Trenu VIII</i>	<i>Trenie I</i> ; • interpretuje puentę <i>Trenu V</i> ; • omawia celowość użycia środków poetyckich w trenach Kochanowskiego i wierszach Broniewskiego; • uzasadnia przynależność gatunkową wierszy Broniewskiego	• omawia funkcjonowanie motywu śmierci w przywołanych trenach oraz we fraszce <i>Do snu</i>
Portret Urszuli Kochanowskiej piórem poety nakreślony (Jan Kochanowski, Tren V) (lekcja godzinna)	Jan Kochanowski, <i>Tren V</i> (s. 160) tren, apostrofa, porównanie homeryckie	• uważnie słucha wzorcowej recytacji; • wyszukuje cytaty w tekście; • nazywa bohaterkę liryczną; • określa osobę mówiącą w wierszu; • wskazuje w wierszu epitety i pytania retoryczne	• dzieli tekst na części kompozycyjne, wyodrębnia i omawia poszczególne obrazy poetyckie; • dzieli tekst <i>Trenu V</i> na zdania, licząc zdanie wielokrotnie złożone jako jedno; • przedstawia bohaterkę na podstawie wypowiedzi poetyckiej; • interpretuje kończącą tekst apostrofę do Persefony	• określa nastrój wypowiedzi lirycznej, wskazuje poetyckie środki tworzenia nastroju; • dostrzega w tekście porównanie homeryckie, objaśnia jego budowę i funkcję	• odnajduje elementy harmonii renesansowej w zdaniach wyodrębnionych w <i>Trenie V</i> ; • wyjaśnia celowość użycia środków poetyckich; • przedstawia obrazy poetyckie w formie rysunku lub dzieła malarskiego
Portret cierpiącego ojca (Jan Kochanowski, Tren VIII) (lekcja godzinna)	Jan Kochanowski, <i>Tren VIII</i> (s. 163) tren, apostrofa, wyliczenie	• czyta uważnie tren, wyszukuje w nim potrzebne cytaty; • określa osobę mówiącą; • wskazuje adresata wypowiedzi; • określa nastrój wiersza; • na podstawie wypowiedzi poetyckiej przedstawia bohaterkę	• określa sytuację osoby mówiącej w <i>Trenie VIII</i> i innych utworach z cyklu; • dzieli tekst na części kompozycyjne, biorąc pod uwagę różnice treściowe; • wylicza cechy trenu na podstawie definicji	• czyta głośno, dokonując interpretacji; • interpretuje sformułowania symboliczne w trenach Kochanowskiego; • wskazuje cechy gatunkowe trenu w poznanych utworach z cyklu	• określa relacje między bohaterką liryczną a osobą mówiącą w utworze; • dostrzega kontrast jako zasadę kompozycyjną
Po drugiej stronie... Obraz Boga i zaświatów w tekstach kultury (lekcja godzinna)	Bolesław Leśmian, <i>Urszula Kochanowska</i> (s. 187) fragmenty dokumentu papieża Benedykta XIV, <i>Katechizmu Kościoła katolickiego</i> , Pierwszego Listu św. Pawła do Koryntian	• podaje skojarzenia do wyrazu <i>niebo</i> ; • wylicza określenia nieba zawarte we fragmentach Pisma Świętego i dokumentach Kościoła; • zapoznaje się z informacjami na temat Bolesława Leśmiana; • określa miejsce i czas sytuacji prezentowanej w tekście; • opowiada o zdarzeniach	• wymienia i porządkuje zdarzenia wspomniane przez bohaterkę; • nazywa uczucia, wrażenia i emocje Urszuli; • podaje informacje na temat Boga ukazanego w wierszu Leśmiana; • wymienia cechy i atrybuty składające się na boskość; • formułuje hipotezę	• przytacza powiedzenia i zwroty frazeologiczne zawierające pojęcie <i>niebo</i> ; • czyta głośno, dokonując interpretacji; • porównuje obraz nieba ukazany w Piśmie Świętym oraz dokumentach Kościoła z wizją zaświatów przedstawioną w wierszu Leśmiana; • wyjaśnia powody zmienności	• wyjaśnia symboliczne znaczenie motywu Boga i nieba; • porównuje realizację tych samych motywów w dziełach literackich i plastycznych (charakteryzuje obraz Boga, nieba i człowieka w odwołaniu do różnych tekstów kultury, np. Biblii, wiersza <i>Urszula Kochanowska</i> Leśmiana i obrazu Boscha);

	(s. 186) Hieronim Bosch, <i>Wzniesienie błogosławionych do raju</i> (s. 187)	ukazanych w wierszu; • opisuje przestrzeń nieba w utworze Leśmiana i w dziełach plastycznych	interpretacyjną, wykorzystując podane opinie; • wskazuje w tekście narrację i dialog	emocji w utworze Leśmiana – na podstawie informacji dotyczących postaci Boga	• wyjaśnia funkcję narracji i dialogu w liryce
Wsluchać się w słowa modlitwy (Jan Lechoń, <i>Modlitwa</i>) (lekcja godzinna)	Jan Lechoń, <i>Modlitwa</i> (s. 199) modlitwa	• wydobywa z tekstu wskazane informacje, cytuje; • stara się określić tematykę dzieła; • określa, kto do kogo mówi w wierszu <i>Modlitwa</i> ; • wskazuje zawarte w wierszu prośby	• charakteryzuje na podstawie wiersza adresata wypowiedzi lirycznej; • odczytuje metafory występujące w wierszu Lechonia; • porównuje utwór z tradycyjną modlitwą	• określa, co jest treścią próśb zawartych w tekście (dary, przemiany, coś innego?); • charakteryzuje język wiersza Jana Lechonia; • pisze komentarz do <i>Modlitwy</i> zgodnie z podanymi wskazówkami	• wyjaśnia związek języka utworu z jego odbiorem; • uzasadnia koncepcję rozumienia wiersza Lechonia
„Nie złoto szczęście czyni” – rozważania o bohaterze <i>Opowieści wigilijnej</i> i roli pieniądza w życiu człowieka (lekcja dwugodzinna)	Karol Dickens, <i>Opowieść wigilijna</i> (lektura czytana w całości) <i>Opowieść wigilijna</i> – zadania do lektury (s. 87–89)	• zapoznaje się z informacjami dotyczącymi biografii Dickensa; • opowiada o swoich wrażeniach czytelnicznych; • odtwarza główne wydarzenia utworu; • wyszukuje w tekście potrzebne informacje; • wstępnie charakteryzuje głównego bohatera <i>Opowieści wigilijnej</i> ; • cytuje fragmenty zawierające opinię narratora o bohaterze; • układa tekst życzeń świątecznych	• przedstawia swoje wrażenia czytelniczne, uzasadniając je przykładami z tekstu; • przedstawia pytania, jakie nasunęły mu się w czasie lektury; • porządkuje najważniejsze wydarzenia utworu; • krótko streszcza zawartą w tekście historię; • odtwarza opinie narratora o bohaterze; • wskazuje najsilniejsze przeżycia Scrooge’a w czasie wędrówki z duchami, uzasadnia swój wybór; • wyjaśnia, na czym polegała przemiana głównego bohatera; • charakteryzuje innych bohaterów <i>Opowieści wigilijnej</i> ; • układa tekst życzeń świątecznych, przestrzega wszystkich wymogów tej formy wypowiedzi	• cytuje interesujące fragmenty <i>Opowieści wigilijnej</i> , komentuje je; • wskazuje szczególne znaczenie ducha Marleya w fabule; • wyjaśnia, jak inaczej można interpretować wizyty duchów u Scrooge’a; • redaguje prywatny dekalog głównego bohatera; • omawia problematykę moralną utworu wynikającą z charakterystyki głównego bohatera; • interpretuje występujące w zakończeniu utworu zdania o charakterze sentencji lub morału	• wyraża swoją opinię o utworze; • wyjaśnia nawiązania do Biblii; • uogólnia problematykę moralną utworu; • wskazuje w utworze Dickensa motywy, wątki, myśli występujące w innych tekstach kultury, np. mitach greckich czy II części <i>Dziadów</i> ; • układa charakterystykę uwzględniającą dynamiczny charakter głównego bohatera
Co się właściwie zdarzyło i co narrator o tym	Karol Dickens, <i>Opowieść wigilijna</i> (lektura czytana w	• wyszukuje w tekście potrzebne informacje; • wskazuje w fabule elementy	• omawia związek elementów realistycznych i nierealistycznych;	• wskazuje w fabule elementy o charakterze symbolicznym; • definiuje pojęcie <i>akcja</i> ;	• objaśnia i interpretuje konstrukcję świata przedstawionego w <i>Opowieści</i>

wie? (lekcja godzinna)	całości) <i>Opowieść wigilijna</i> – zadania do lektury (s. 87–89)	realistyczne i nierealistyczne; • rozumie pojęcia: <i>fabuła</i> i <i>akcja</i> ; • wskazuje w tekście wypowiedzi narratora	• podaje synonimy do słowa <i>nierealistyczny</i> ; • definiuje pojęcie <i>fabuła</i> ; • określa, jaką wiedzę o świecie przedstawionym posiada narrator	• omawia sposób komponowania wydarzeń w utworze; • określa stosunek narratora <i>Opowieści wigilijnej</i> do czytelnika	<i>wigilijnej</i> ; • wyjaśnia różnice w rozumieniu akcji utworu i fabuły utworu; • komentuje rolę narratora w utworze Dickens'a; • ocenia, czy <i>Opowieść wigilijna</i> jest dobrym materiałem na film, uzasadnia swoje stanowisko
Sztuka opowiadania, czyli co zrobić, by inni nas słuchali (lekcja dwugodzinna)	Karol Dickens, <i>Opowieść wigilijna</i> (lektura czytana w całości) <i>Sztuka opowiadania, czyli co zrobić, by inni nas słuchali. Zestaw zadań</i> (s. 90–92)	• przypomina informacje zawarte na początku <i>Opowieści wigilijnej</i> ; • potrafi odróżnić opis od opowiadania; • wskazuje wstęp, punkt kulminacyjny i zakończenie <i>Opowieści wigilijnej</i> ; • rozwija umiejętność pracy z tekstem; • odróżnia informacje od opinii	• dostrzega rolę poszczególnych elementów kompozycji w odbiorze <i>Opowieści wigilijnej</i> ; • definiuje pojęcia: <i>opis</i> i <i>opowiadanie</i> ; • wyszukuje wyrazy bliskoznaczne; • doskonali znajomość zasad argumentowania i opiniowania; • tworzy opowiadanie przygodowe	• przyporządkowuje zdania z początku powieści <i>Klub Pickwicka</i> Dickens'a do jednego z trzech składników kompozycyjnych: wstępu, rozwoju akcji bądź zakończenia, uzasadnia swoją decyzję; • bada językowe ukształtowanie opisu i opowiadania; • przekształca tekst zgodnie z wskazówkami; • realizuje doświadczenie językowe wykazujące różnicę między bezstronną, obiektywną informacją a ukrytym w niej komentarzem	• określa – na podstawie fragmentów dzieł z literatury polskiej – wpływ konstrukcji zdań na tempo opowieści i wrażenia czytelnika
Projekcja filmu <i>Opowieść wigilijna</i> w reżyserii Roberta Zemeckisa, 2009 (dwie godziny lekcyjne – lekcje dodatkowe)					
Między książką a ekranem (lekcja godzinna)	<i>Opowieści w podróży, czyli między książką a ekranem</i> (s. 311–312) adaptacja filmowa	• czyta cicho ze zrozumieniem, wyszukując potrzebne informacje; • zna pojęcie <i>adaptacja filmowa</i> , stosuje je w wypowiedzi; • wymienia przykłady adaptacji filmowych; • odpowiada na pytanie, dlaczego ludzie tak bardzo lubią opowiadać i poznawać	• wyjaśnia pojęcie <i>adaptacja filmowa</i> ; • wskazuje przyczyny powstawania adaptacji filmowych; • określa, z jakich powodów rzadziej występują literackie przeróbki filmów; • formułuje tezę i zbiera argumenty na jej poparcie;	• wyjaśnia, dlaczego literatura jest tak atrakcyjna dla twórców filmu; • podaje przykłady „filmowości” literatury; • pisze rozprawkę na wskazany temat; • dobiera celowo rodzaj narracji w stworzonym opowiadaniu	• przytacza przykłady różnych adaptacji filmowych i wstępnie je ocenia; • wzbogaca tworzone na podstawie komiksu opowiadanie, np. wprowadzając opisy i dialogi, budując napięcie

		<p>opowieści;</p> <ul style="list-style-type: none"> • tworzy na podstawie komiksu opowiadanie z zachowaniem podstawowych części kompozycyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy opowiadanie z elementami opisu 		
<p>Garść informacji nie tylko z historii kina (lekcja dwugodzinna)</p>	<p>Mirosław Przylipiak, <i>Przyjechał pociąg z kinem...</i> (s. 284–287) <i>Żywe obrazy zmieniają świat</i> (s. 288–291) <i>Filmowa sztuka opowiadania – jaka jest, jaka była, jaka będzie?</i> (s. 294–299) <i>Film, czyli świat przedstawiony skondensowany. O gatunkach filmowych</i> (s. 306–307) infografika: <i>Gatunki filmowe</i> (s. 308–309) <i>Nie samo podpatrywanie świata (o filmie dokumentalnym)</i> (s. 313–313) infografika: <i>Z historii kina</i> (s. 316–317) rekonstrukcja rzeczywistości, fotoreportaż, film animowany, film dokumentalny, gatunek filmowy, kadr, ujęcie, scena, plan</p>	<ul style="list-style-type: none"> • czyta cicho ze zrozumieniem i określa temat tekstu; • wie, że twórcami kina byli bracia Lumière; • zna nazwiska innych wybranych twórców kina; • rozróżnia pojęcia: <i>kino, film, telewizja</i>; • rozumie podstawowe pojęcia związane z kinem; • wymienia podstawowe gatunki filmowe; • odróżnia film fabularny od dokumentalnego; • przygotowuje listę miejsc i sytuacji godnych sfilmowania; • układa notatkę prasową 	<ul style="list-style-type: none"> • wyszukuje w tekście potrzebne informacje; • wymienia główne fakty z historii filmu; • definiuje pojęcia: <i>kino, film, telewizja</i>; • charakteryzuje podstawowe gatunki filmowe; • wymienia podstawowe elementy składowe filmu; • wymienia cechy filmu dokumentalnego; • układa notatkę prasową, zachowując wszystkie wymogi tego rodzaju wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> • dokonuje selekcji informacji z całości tekstu, porządkuje je; • wymienia nazwiska i dokonania wybranych twórców związanych z powstaniem i rozwojem filmu; • wymienia wynalazki techniczne XX w. określane mianem rewolucji audiowizualnej; • rozpoznaje cechy podstawowych gatunków filmowych w konkretnych dziełach filmowych; • wskazuje konsekwencje artystyczne wyboru poszczególnych środków filmowych; • wyjaśnia, jakie są różnice między filmem fabularnym a dokumentalnym; • pisze artykuł prasowy; • układa listę tematów do filmów dokumentalnych 	<ul style="list-style-type: none"> • opowiada o powstaniu i rozwoju filmu jako sztuki; • wyjaśnia pojęcie <i>rewolucja audiowizualna</i>; • analizuje istotę filmu jako dzieła sztuki; • wyjaśnia, na czym polega różnica w tworzeniu filmu tradycyjnego i komputerowego; • wskazuje przykłady filmów łączących cechy różnych gatunków; • wyjaśnia, kiedy film dokumentalny może być niewiarygodny; • pisze artykuł prasowy, zachowując wymogi tego rodzaju wypowiedzi
<p>Muzyka jest sztuką (koncert Jankiela z Pana</p>	<p>Adam Mickiewicz, <i>Pan Tadeusz</i>, fragmenty <i>Księgi XII</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • czyta głośno ze zrozumieniem; • wyszukuje w tekście potrzebne informacje, korzysta z 	<ul style="list-style-type: none"> • wyszukuje w tekście Mickiewicza fragmenty ilustrujące grę na cymbałach i 	<ul style="list-style-type: none"> • dokonuje interpretacji głosowej przywołanego fragmentu <i>Pana Tadeusza</i>; 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia wpływ kompozycji koncertu Jankiela na odbiór tego tekstu kultury;

<p>Tadeusza (lekcja dwugodzinna)</p>	<p>(s. 77–81) Henryk Rodakowski, <i>Karczmarsz Jasio</i> (s. 76) Edward Loevy, ilustracja do <i>Pana Tadeusza</i> (s. 77) Jan Matejko, <i>Konstytucja 3 Maja 1791 roku</i>, fragment obrazu (s. 79) Łukasz Waligórski, <i>Ta muzyka to Williams w czystej postaci</i> (s. 84)</p>	<p>przypisów; • zapoznaje się z informacjami o czasie i miejscu akcji <i>Pana Tadeusza</i>, temacie utworu i głównych postaciach; • przedstawia własnymi słowami treść przeczytanego fragmentu <i>Pana Tadeusza</i>; • wyraża opinię na temat tekstu; • kształtuje umiejętność formułowania wypowiedzi argumentacyjnej</p>	<p>reakcje słuchaczy; • charakteryzuje głównego bohatera na podstawie przywołanego fragmentu poematu; • określa tematykę tekstu, proponując tytuł; • wymienia wydarzenia historyczne, które Jankiel sugeruje swoją muzyką; • odszukuje w tekście opis sceny przedstawionej na obrazie Jana Matejki; • zapoznaje się z recenzją płyty muzycznej</p>	<p>• analizuje konstrukcję koncertu Jankiela; • ocenia język poematu Mickiewicza; • określa związek między rodzajem muzyki a historią zawartą w wybranych tekstach muzyki poważnej (takich jak np. <i>Cztery pory roku</i> Vivaldiego, <i>Taniec z szablami</i> Chaczaturiana, <i>Noc na Łysej Górze</i> Musorgskiego), jazzowej (np. <i>Karawana</i> Duke’a Ellingtona) lub rockowej (np. <i>Schody do nieba</i> zespołu Led Zeppelin)</p>	<p>• formułuje hipotezy na temat głównego bohatera przywołanego fragmentu poematu Mickiewicza; • opisuje brzmienie ulubionego utworu muzycznego; • proponuje formę artystyczną pozwalającą zaprezentować <i>Pana Tadeusza</i> odbiorcom nieznaną języka polskiego</p>
<p>I ty zostaniesz recenzentem (lekcja dwugodzinna)</p>	<p><i>Recenzja, Recenzja książki, Recenzja filmu lub spektaklu teatralnego</i> – podręcznik <i>Gramatyka i stylistyka</i> (s. 97–100) recenzja, fakt, opinia, słownictwo oceniające</p>	<p>• zna strukturę recenzji; • stosuje słownictwo wartościujące; • odróżnia fakty od opinii; • redaguje tekst recenzji</p>	<p>• rozpoznaje elementy należące do części sprawozdawczej i oceniającej w strukturze recenzji; • używa synonimów, aby uniknąć powtórzeń</p>	<p>• dostrzega różnorodne odmiany recenzji; • wymienia elementy, które są oceniane w różnych odmianach recenzji</p>	<p>• potrafi podać tytuły przynajmniej dwóch pism zawierających recenzje spektakli, filmów lub innych wydarzeń kulturalnych</p>
<p>Dlaczego Mickiewicz uśmiercił Ordona? (lekcja godzinna)</p>	<p>Adam Mickiewicz, <i>Reduta Ordona. Opowiadanie adiutanta</i> (s. 69–73)</p>	<p>• opowiada fabułę utworu; • wskazuje osobę mówiącą w wierszu; • sporządza w punktach plan wydarzeń odnoszący się do opowieści adiutanta; • poznaje prawdziwą historię generała Ordona; • wyszukuje w słowniku znaczenie słowa <i>patriotyzm</i></p>	<p>• przedstawia bohaterów lirycznych; • odszukuje w tekście wiersza określenia odnoszące się do reduty; • odróżnia relację o zdarzeniach od innych form wypowiedzi; • wskazuje w tekście Mickiewicza fragment będący nawiązaniem do udziału Rosji w rozbiorach Polski; • wyjaśnia znaczenie pojęcia <i>utwór patriotyczny</i></p>	<p>• wyjaśnia własnymi słowami zdanie wypowiedziane przez Jenerała: „Dobrze [...] – nie odda im prochów”; • analizuje funkcję barw występujących w wierszu Mickiewicza; • wyjaśnia możliwe powody nieuwzględnienia przez poetę rzeczywistych losów Ordona; • ocenia, czy <i>Redutę Ordona</i> można uznać za utwór patriotyczny, uzasadnia swoje stanowisko</p>	<p>• ocenia świat ukazany w wierszu przez pryzmat występujących w wierszu kolorów; • wskazuje i omawia postaci (wartości) łączące się z poszczególnymi barwami ukazanyymi w tekście Mickiewicza; • formułuje refleksje na temat odbioru wiersza w wersji uwzględniającej ocalenie Ordona; • redaguje wypowiedź argumentacyjną na temat: „<i>Reduta Ordona</i> dzisiaj. Pokrzepia, napawa lękiem,</p>

					zniechęca?"
Poetycki hold dla kobiety bohatera (Adam Mickiewicz, Śmierć Pułkownika) (lekcja godzinna)	Adam Mickiewicz, <i>Śmierć Pułkownika</i> (s. 166–167)	<ul style="list-style-type: none"> • zna wiersz Mickiewicza i rozumie jego temat; • potrafi streścić utwór; • określa miejsce sytuacji lirycznej; • charakteryzuje bohaterkę wiersza 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia bohaterów historycznych przywołanych w wierszu Mickiewicza; • wskazuje w utworze elementy świadczące o heroiczności bohaterki; • wyjaśnia, na czym polegała jej niezwykłość 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje kompozycję utworu: wyjaśnia sens podziału na strofy, dostrzega podział na dwie części kompozycyjne; • interpretuje nawiązanie do postaci Czarnieckiego; • analizuje występujący w wierszu motyw śmierci; • interpretuje pojawiające się w ostatniej strofie słowo <i>Ach!</i>; • proponuje formę pozwalającą oddać treść wiersza bez użycia słów 	<ul style="list-style-type: none"> • określa funkcję zburzenia regularności w wierszu; • wyjaśnia celowość zapisu niektórych wyrazów wielką literą; • wskazuje przyczyny popularności <i>Śmierci Pułkownika</i> jako piosenki; • analizuje kreacje kobiet bohaterów we współczesnych tekstach kultury
O pasji życia w niełatwych czasach (Melchior Wańkowicz, Ziele na kraterze) (lekcja dwugodzinna)	Melchior Wańkowicz, <i>Ziele na kraterze</i> , fragmenty (s. 96–100)	<ul style="list-style-type: none"> • poznaje najważniejsze fakty z biografii i twórczości literackiej Wańkowicza; • czyta głośno ze zrozumieniem; • wyszukuje w tekście potrzebne informacje, korzysta z przypisów; • wie, czego dotyczyło wspomniane w tekście rozporządzenie władz carskich; • opisuje swoje odczucia po lekturze fragmentów <i>Ziela na kraterze</i>; • potrafi na podstawie tekstu Wańkowicza określić relacje między uczniami a dyrekcją placówki; • opisuje zachowanie uczniów na lekcjach prowadzonych przez Bucefała 	<ul style="list-style-type: none"> • określa na podstawie przywołanych fragmentów dzieła Wańkowicza przybliżony czas zdarzeń i wiek narratora-bohatera; • potrafi na podstawie tekstu Wańkowicza scharakteryzować relacje między uczniami a dyrekcją placówki oraz Bucefałem; • określa – w odniesieniu do tekstu <i>Ziele na kraterze</i> – tożsamość bohatera o nazwisku Wańkowicz 	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi na podstawie tekstu Wańkowicza ocenić relacje między uczniami a dyrekcją placówki oraz Bucefałem; • wskazuje i interpretuje fragmenty o charakterze symbolicznym; • wyszukuje w dziele Wańkowicza fragmenty ujawniające opinię narratora o przeżyciach wewnętrznych nauczyciela; • porównuje relacje między uczniami a nauczycielami przedstawione w tekście Wańkowicza z tymi panującymi we współczesnej szkole; • redaguje fragment dziennika jednego z uczniów 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia związek między sposobem wypowiedzi narratora a obrazem tego bohatera i jego rówieśników ukazanych w <i>Zielu na kraterze</i>; • zwraca uwagę na uniwersalność problemu ukazanego przez Wańkowicza, dostrzegając podobieństwo między językiem młodych ludzi dawniej i dziś; • ocenia, czy pożegnanie Bucefała można było uznać za zachowanie sztubackie
Ludzie, miejsca i fakty w powieści Kamienie na szaniec (lekcja dwugodzinna)	Aleksander Kamiński, <i>Kamienie na szaniec</i> (lektura czytana w całości) <i>Kamienie na szaniec</i> – zadania do lektury (s. 103–107)	<ul style="list-style-type: none"> • zapoznaje się z informacjami na temat Kamińskiego; • czyta cicho ze zrozumieniem; • opowiada o swoich wrażeniach czytelnicznych; • określa tematykę i 	<ul style="list-style-type: none"> • układa wydarzenia w kolejności chronologicznej; • wskazuje punkt kulminacyjny; • dostrzega autentyczność postaci i wydarzeń; • określa rodzaj narracji i typ 	<ul style="list-style-type: none"> • redaguje plan ramowy najważniejszych wydarzeń; • wskazuje elementy biograficzne; • wyjaśnia kontekst historyczny; • określa dzieło Kamińskiego jako powieść o charakterze 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia funkcję luźnej kompozycji utworu; • przygotowuje mowę w formie krótkiej rozprawki, uzasadniając reprezentowane stanowisko; • zapisuje wybrany fragment

	fotografia Pomnika Lotnika w okupowanej przez Niemców Warszawie z wymalowanym symbolem Polski Walczącej (s. 105) literatura faktu	<p>problematykę utworu;</p> <ul style="list-style-type: none"> • określa czas i miejsce akcji; • dzieli bohaterów na głównych, drugoplanowych i epizodycznych; • przedstawia losy głównych bohaterów powieści 	<p>narratora;</p> <ul style="list-style-type: none"> • odróżnia informację od komentarza; • przedstawia głównych bohaterów; • rozpoznaje w tekście metafory; • omawia kompozycję utworu; • przedstawia własne zdanie na podany temat 	<p>biograficznym;</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje narratora; • charakteryzuje bohaterów, wykorzystując zgromadzone fakty i opinie; • rozpoznaje w tekście metafory i je wyjaśnia 	powieści w postaci scenopisu
„Być zwycięzonym i nie ulec to zwycięstwo”. Sposoby walki z wrogiem w świetle <i>Kamieni na szaniec</i> (lekcja godzinna)	Aleksander Kamiński, <i>Kamienie na szaniec</i> (lektura czytana w całości) <i>Kamienie na szaniec</i> – zadania do lektury (s. 103–107)	<ul style="list-style-type: none"> • wyszukuje w tekście potrzebne informacje; • wskazuje różne sposoby walki z wrogiem przedstawione w utworze Kamińskiego; • wyjaśnia na podstawie cytatu, co to znaczy, że bohaterowie <i>Kamieni na szaniec</i> postrzegali życie jako służbę; • formułuje opinię o książce 	<ul style="list-style-type: none"> • odczytuje fragment wiersza cytowanego w tytule powieści; • wskazuje ważne dla bohaterów wartości; • udowadnia, że byli wierni ideałowi służby; • ocenia książkę, odwołując się do cytatów 	<ul style="list-style-type: none"> • nazywa wartości przedstawione w powieści Kamińskiego, dostrzega ich uniwersalny charakter; • formułuje refleksje na temat tego, czy bohaterowie <i>Kamieni na szaniec</i> mogą być wzorcem patriotyzmu dla współczesnych odbiorców dzieła; • wyjaśnia sens tytułu i przedstawia okoliczności jego nadania; • ocenia, czy <i>Kamienie na szaniec</i> są utworem optymistycznym, czy pesymistycznym 	<ul style="list-style-type: none"> • uwzględni kontekst historyczny, odnosząc wnioski z interpretacji fragmentu <i>Testamentu mojego</i> Słowackiego do postaw bohaterów książki Kamińskiego; • porównuje współczesną młodzież ze środowiskiem Buków; • wyjaśnia, na czym polega uniwersalizm <i>Kamieni na szaniec</i>
W heroicznym świecie Szarych Szeregów (lekcja godzinna)	Aleksander Kamiński, <i>Kamienie na szaniec</i> (lektura czytana w całości) infografika: <i>Szare Szeregi. Akcja pod Arsenalem</i> (s. 108–109) hasło encyklopedyczne, literatura faktu	<ul style="list-style-type: none"> • wie, czym były Szare Szeregi i na czym polegała akcja pod Arsenalem; • wyszukuje w tekście potrzebne informacje; • rozpoznaje formę redakcyjną – hasło encyklopedyczne 	<ul style="list-style-type: none"> • korzysta ze słowników: kultury antycznej i frazeologicznego; • wskazuje teksty należące do literatury faktu 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje działalność i program Szarych Szeregów; • definiuje termin <i>literatura faktu</i> i uzasadnia przynależność <i>Kamieni na szaniec</i> do tego typu literatury; • redaguje hasło encyklopedyczne 	<ul style="list-style-type: none"> • kwalifikuje teksty do literatury faktu i uzasadnia swój wybór
O ojczyźnie, której „nigdy nie było i nie ma na mapie” (Jan Lechoń, <i>Chelmoński</i>) (lekcja godzinna)	Jan Lechoń, <i>Chelmoński</i> (s. 204) paradoks	<ul style="list-style-type: none"> • czyta wiersz, dbając o odpowiednią intonację; • przedstawia uczucia bohatera lirycznego w wierszu Lechonia; • rozumie termin <i>paradoks</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje – w odniesieniu do wiersza <i>Chelmoński</i> – okoliczności pojawienia się tęsknoty za ojczyzną; • wskazuje w liryku Lechonia fragmenty o charakterze paradoksu 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia – w odniesieniu do wiersza <i>Chelmoński</i> – cytat: „Jak dobrze jest mi tutaj i jak bardzo smutno!” 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia zagadkę sprzeczności w odczuciach postaci mówiącej w liryku <i>Chelmoński</i>; • wskazuje w tekście paradoks i wyjaśnia jego sens; • określa podobieństwo pejzażu z wiersza Lechonia do malarstwa

					Chelmońskiego
Sprawdzian nr 2 i jego omówienie (dwie godziny lekcyjne)					
Różne języki polskie (lekcja dwugodzinna)	<i>Odmiany środowiskowe języka – podręcznik Gramatyka i stylistyka</i> (s. 74–79) język ogólnopolski, język potoczny, odmiana środowiskowa języka, norma językowa, kultura języka	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie, że język polski ma wiele odmian; • wie, na czym polega znaczenie języka ogólnopolskiego; • wymienia różne odmiany języka; • zna podział polszczyzny na język oficjalny i nieoficjalny (potoczny); • wie, w jakich sytuacjach należy posługiwać się polszczyzną wzorcową 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje odmiany środowiskowe języka; • wyjaśnia związek doboru środków językowych z sytuacją wypowiedzi i osobą adresata; • zna pojęcie <i>kultura języka</i>; • korzysta ze słownika poprawnej polszczyzny 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje przyczyny zróżnicowania języka; • definiuje pojęcie <i>kultura języka</i>; • wie, gdzie szukać wskazówek, które pozwolą uniknąć błędów językowych; • charakteryzuje nadawcę komunikatu na podstawie języka; • przekształca tekst zgodnie z podanymi wskazówkami 	<ul style="list-style-type: none"> • dostrzega ograniczony zasięg języka środowiskowego; • objaśnia zabieg językowy zastosowany przez Gałczyńskiego w utworze <i>Biurokrata na wakacjach</i>; • opracowuje słowniczek gwar środowiskowych
Złamana konwencja – Śpiąca królewna według Sławomira Mrożka (lekcja godzinna)	Sławomir Mrozek, <i>Śpiąca królewna</i> (s. 126–128) Richard Eisermann, <i>Śpiąca królewna</i> (s. 126) konwencja, epilog	<ul style="list-style-type: none"> • dostrzega w tekście nawiązanie do konkretnej baśni; • określa elementy świata przedstawionego; • wyjaśnia pojęcie <i>epilog</i>; • opisuje sytuację ukazaną na obrazie <i>Śpiąca królewna</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • przypomina treść baśni stanowiącej inspirację dla tekstu Mrożka; • dzieli wydarzenia na oczekiwane i nieoczekiwane; • układa epilog; • opisuje bohaterów ukazanych na obrazie Eisermanna 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje utwór z pierwowzorem w zakresie dokonanych zmian; • wyjaśnia, na czym polega deformacja gatunku w utworze Mrożka; • układa epilog, starając się uzyskać efekt zaskoczenia; • ocenia wpływ symboliki kolorów na odbiór obrazu <i>Śpiąca królewna</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia istotę konwencji literackiej; • omawia funkcję deformacji gatunku; • układa epilog, zachowując konwencję tekstu; • ocenia stopień nawiązania do kulturowego motywu Śpiącej Królewny w tekście Mrożka i na obrazie Eisermanna
Ambitny czy ograniczony? (Sławomir Mrozek, Artysta) (lekcja godzinna)	Sławomir Mrozek, <i>Artysta</i> (s. 131)	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia bohaterów utworu; • rozpoznaje uosobienie; • opowiada o wydarzeniach 	<ul style="list-style-type: none"> • określa czas i miejsce wydarzeń; • przedstawia motywy, jakimi kierował się Kogut; • wyjaśnia powody niepowodzenia bohatera; • formułuje pouczenia dla Koguta; • opowiada o wydarzeniach z punktu widzenia dyrektora 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia, czy utwór Mrożka można nazwać bajką, uzasadnia swoje stanowisko; • wskazuje na podobieństwo postaci do bohaterów bajek; • dobiera ilustrację odpowiadającą treści utworu; • formułuje ogłoszenie zgodnie z podanymi wskazówkami 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia konwencję utworu; • układa dalszą część rozmowy bohaterów
Kiedy mowa zależna, a kiedy	<i>Co to jest mowa niezależna i co to jest</i>	<ul style="list-style-type: none"> • zna pojęcia: <i>mowa zależna</i>, <i>mowa niezależna</i>; 	<ul style="list-style-type: none"> • zna i na ogół stosuje zasady interpunkcyjne i ortograficzne 	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi wyjaśnić, czym charakteryzują się mowa zależna 	<ul style="list-style-type: none"> • celowo, poprawnie i świadomie przekształca wypowiedzi

<p>niezależna? (lekcja godzinna)</p>	<p><i>mowa zależna?, Interpunkcja i ortografia mowy niezależnej – podręcznik Gramatyka i stylistyka</i> (s. 95–96) mowa zależna, mowa niezależna</p>	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje w tekście mowę zależną i niezależną; przekształca według podanego wzoru mowę niezależną na zależną i odwrotnie 	<p>dotyczące zapisu mowy niezależnej;</p> <ul style="list-style-type: none"> przekształca bajkę, zamieniając mowę niezależną na zależną; pisze opowiadanie na wskazany temat, poprawnie zapisując mowę niezależną 	<p>i niezależna;</p> <ul style="list-style-type: none"> stosuje poprawny zapis mowy niezależnej; określa funkcje stylistyczne mowy zależnej i niezależnej 	<p>w mowie niezależnej w mowę zależną i odwrotnie;</p> <ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje funkcje stylistyczne mowy zależnej i niezależnej w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych, szczególnie w opowiadaniu z dialogiem
<p>„Jak dziki zwierzę przyszło Nieszczęście do człowieka...” (Cyprian Norwid, <i>Fatum</i>) (lekcja godzinna)</p>	<p>Cyprian Norwid, <i>Fatum</i> (s. 179)</p>	<ul style="list-style-type: none"> wydobywa z tekstu wskazane informacje, cytuje; formułuje wypowiedź na temat przeczytanego tekstu; stara się określić tematykę tekstu; opisuje bohaterów lirycznych 	<ul style="list-style-type: none"> określa sytuację liryczną; omawia zachowanie bohaterów lirycznych w wierszu <i>Fatum</i>; potrafi określić tematykę tekstu; wskazuje zastosowane w utworze środki poetyckie 	<ul style="list-style-type: none"> czyta głośno, dokonując interpretacji głosowej wiersza; charakteryzuje bohaterów lirycznych; formułuje uogólnienia związane z ich postawami, pisze komentarz na ten temat; wyjaśnia sens pytania: <i>Czy człowiek zboczy?</i>; określa funkcję zastosowanych w utworze środków poetyckich (w tym neologizmu) 	<ul style="list-style-type: none"> interpretuje zachowanie człowieka w wierszu <i>Fatum</i> Norwida; wyjaśnia cel porównania postawy bohatera do postawy artysty; ocenia, do jakich form literackich zbliża się utwór Norwida, i uzasadnia swoje stanowisko; przekształca tekst wiersza zgodnie z przyjętym założeniem
<p>Poetycka rozmowa o sumieniu (Wisława Szymborska, <i>Pochwała złego o sobie mniemania</i>) (lekcja godzinna)</p>	<p>Wisława Szymborska, <i>Pochwała złego o sobie mniemania</i> (s. 213)</p>	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie słowa <i>sumienie</i>; wstępnie określa tematykę utworu 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie związków frazeologicznych ze słowem <i>sumienie</i>; określa najważniejszą myśl utworu; zestawia wnioski z interpretacji z poprzedzającymi lekturę przemyśleniami na temat sumienia, formułuje komentarz na ten temat 	<ul style="list-style-type: none"> układa artykuł hasłowy wyjaśniający znaczenie słowa <i>sumienie</i>; proponuje i wyjaśnia własny sposób podziału tekstu; odpowiada na pytanie: <i>dłaczego?</i> w odniesieniu do poszczególnych wersów utworu; wyjaśnia sens tytułu 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia istotę paradoksu zawartego w tytule; formułuje własny komentarz do tekstu, rozwijając jego główne myśli
<p>„Ludzie odlegli jak planety”. Świat małych i dużych w Małym Księciu (lekcja dwugodzinna)</p>	<p>Antoine de Saint-Exupéry, <i>Mały Książę</i> (lektura czytana w całości) <i>Mały Książę – zadania do lektury</i> (s. 111–113)</p>	<ul style="list-style-type: none"> zapoznaje się z najważniejszymi faktami z biografii Antoine’a de Saint-Exupéry’ego; wyszukuje w tekście potrzebne informacje; określa czas i miejsce wydarzeń; wymienia i przedstawia bohaterów; 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie wyszukuje informacje, dobiera cytaty; omawia okoliczności powstania <i>Małego Księcia</i>; wymienia i umiejscawia w czasie etapy podróży głównego bohatera; dzieli bohaterów na pierwszoplanowych i drugoplanowych; 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje elementy autobiograficzne w dziele de Saint-Exupéry’ego; porządkuje bohaterów ze względu na ich znaczenie dla fabuły; ocenia postawy życiowe wybranych postaci; charakteryzuje świat dorosłych, odwołując się do tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje świat dorosłych i świat dzieci; komentuje ludzkie postawy, odwołując się do tekstu; rozpoznaje alegoryczne znaczenia związane z bohaterami utworu

		<ul style="list-style-type: none"> • omawia postawę życiową wybranej postaci; • prezentuje narratora; • wskazuje różnicę między światem dorosłych a światem dzieci 	<ul style="list-style-type: none"> • dostrzega elementy autobiograficzne w dziele de Saint-Exupéry’ego; • omawia relacje między światem dorosłych a światem dzieci; • porównuje postawy życiowe wybranych bohaterów; • określa rolę narratora 		
<p>„Stajesz się zawsze odpowiedzialny za to, co oswoiłeś”. Obraz miłości i przyjaźni w <i>Małym Księciu</i> (lekcja godzinna)</p>	Antoine de Saint-Exupéry, <i>Mały Książę</i> (lektura czytana w całości) <i>Mały Książę</i> – zadania do lektury (s. 111–113)	<ul style="list-style-type: none"> • opowiada o związku Małego Księcia i Róży; • wyszukuje w tekście potrzebne informacje; • wyjaśnia znaczenie słowa <i>oswoić</i> w kontekście utworu; • formułuje wypowiedź dotyczącą znaczenia miłości i/lub przyjaźni 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje postawę głównego bohatera; • określa przyczynę opuszczenia Róży przez bohatera i późniejszego powrotu do niej; • wyjaśnia sens sentencji zawartej w temacie lekcji; • wskazuje synonimy do słowa <i>oswoić</i> w kontekście utworu 	<ul style="list-style-type: none"> • wyszukuje w tekście inne fragmenty dotyczące miłości i przyjaźni; • porównuje Małego Księcia sprzed wyprawy z tym, który pragnie wrócić na swoją planetę 	<ul style="list-style-type: none"> • komentuje inne odnalezione w tekście sentencje dotyczące miłości i przyjaźni; • wyjaśnia pojęcie <i>sentencja</i>; • omawia na podstawie <i>Małego Księcia</i> rolę miłości i przyjaźni w ludzkim życiu
<p><i>Mały Książę</i> – opowiadka dla dzieci czy mądra baśń dla wszystkich? (lekcja godzinna)</p>	Antoine de Saint-Exupéry, <i>Mały Książę</i> (lektura czytana w całości) <i>Mały Książę</i> – zadania do lektury (s. 111–113)	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady wydarzeń prawdopodobnych i baśniowych; • cytuje sentencje zawarte w utworze; • układa list w imieniu Małego Księcia 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia prawdopodobny lub baśniowy charakter ukazanych wydarzeń; • rozwija sens wybranej sentencji w formie kilkudzaniowej wypowiedzi; • układa w imieniu Małego Księcia list zawierający fragmenty o charakterze opisowym 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia związki między prawdopodobnymi i baśniowymi wydarzeniami utworu; • dostrzega motyw wędrowki, omawia jego funkcję w tekście; • komentuje sentencje zawarte w utworze; • układa twórcze opowiadanie z dialogiem 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia sposób konstrukcji świata przedstawionego; • wymienia utwory zawierające motyw wędrowki; • wyjaśnia ponadczasowość motywu wędrowki jako motywu kulturowego; • układa twórcze opowiadanie z elementami opisu i dialogu
<p>W głąb myśli i uczuć (lekcja dwugodzinna)</p>	<i>Liryczne wtajemniczenie</i> (s. 142–147) Muzykantka z lirą – egipski fresk (s. 142) Orfeusz grający na lirze u Traków – malowidło na wazie (s. 143) Salvador Dalí, <i>Trwałość pamięci</i> (s.145)	<ul style="list-style-type: none"> • czyta ze zrozumieniem, zaznacza niejasne fragmenty tekstu; • podaje różnice między liryką a epiką; • przedstawia swoje odczucia po obejrzeniu dzieł malarskich; • poznaje fragmenty egipskich tekstów poetyckich; • określa sytuację liryczną w wierszu Juliana Przybosa <i>Do ciebie o mnie</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • formułuje pytania dotyczące tekstu; • wyjaśnia znaczenie podstawowych terminów związanych z liryką; • określa tematykę wierszy cytowanych we fragmencie <i>Liryczne wtajemniczenie</i>; • wskazuje osobę mówiącą w wierszu Juliana Przybosa 	<ul style="list-style-type: none"> • porządkuje informacje zawarte w tekście; • omawia problematykę utworów należących do liryki; • wskazuje przyczyny odejścia poezji od muzyki; • redaguje wypowiedź argumentacyjną na temat obrazu Alfreda Lenicy 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia genezę liryki i jej związki z muzyką w okresie starożytnym; • wskazuje różne odmiany liryki i podaje ich charakterystyczne cechy; • określa problematykę fragmentu utworu Seneki Młodszeo; • omawia związek między obrazem <i>Trwałość pamięci</i> a tekstem Seneki Młodszeo; • charakteryzuje i ocenia miejsce

	Alfred Lenica, <i>Krajobraz zagadkowy</i> (s. 146) liryka				liryki we współczesnej kulturze
„Nic dwa razy się nie zdarza”? – rozważania inspirowane wierszem Wisławy Szymborskiej (lekcja godzinna)	Wisława Szymborska, <i>Nic dwa razy</i> (s. 214)	<ul style="list-style-type: none"> • czyta głośno wiersz; • wskazuje podjęty w nim problem; • cytuje fragment mający charakter tezy; • próbuje określić, kto wypowiada się w wierszu 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje w tekście fragmenty o charakterze aforyzmu; • wyszukuje w wierszu porównanie; • wskazuje fragment, który można byłoby wpisać do pamiętnika, uzasadnia wybór; • zbiera argumenty do dyskusji na temat: „Czy rzeczywiście nic dwa razy się nie zdarza?” 	<ul style="list-style-type: none"> • czyta głośno, dokonując interpretacji głosowej wiersza; • wyraża własną opinię na temat myśli wyrażonych aforyzmem; • wyszukuje w utworze paradoks; • określa funkcję zastosowanych w wierszu środków poetyckich; • analizuje występujące w wierszu odniesienia do czasu i związane z nimi odczucia; • wskazuje na zróżnicowanie kreacji podmiotu lirycznego; • wymienia elementy wpływające na muzyczność wiersza <i>Nic dwa razy</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje uniwersalne motywy obecne w liryku <i>Nic dwa razy</i>; • rozwija aforyzm własnymi refleksjami; • wyjaśnia, na czym polega paradoks; • analizuje związek budowy utworu z jego muzycznością; • wyjaśnia cel zróżnicowania kreacji podmiotu lirycznego
Co wynika z cebuliczności cebuli? (lekcja godzinna)	Wisława Szymborska, <i>Cebula</i> (s. 218)	<ul style="list-style-type: none"> • czyta głośno wiersz; • nazywa występujących w nim bohaterów lirycznych; • wypisuje dotyczące ich określenia; • nazywa zasadę, na jakiej zostali zestawieni bohaterowie utworu; • próbuje określić główną myśl wiersza 	<ul style="list-style-type: none"> • dostrzega zjawisko ironii poetyckiej; • opracowuje definicję wybranego pojęcia; • odczytuje neologizmy; • wskazuje paradoks w wierszu Szymborskiej i próbuje wyjaśnić jego sens 	<ul style="list-style-type: none"> • czyta głośno, dokonując interpretacji głosowej wiersza; • formułuje uogólnienia związane z istotą bohaterów; • wyjaśnia sposób wartościowania bohaterów lirycznych przez osobę mówiącą w utworze; • dopisuje początek do wiersza <i>Cebula</i>, traktując ten utwór jako poetycki wykład 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia myśl zawartą w paradoksie; • wyjaśnia znaczenie i rolę neologizmów artystycznych w wierszu; • formułuje pisemnie hipotezę interpretacyjną i rozważa ją, przywołując odpowiednie argumenty
Czego nie ma w muzeum? Rozważania o wierszu Wisławy Szymborskiej (lekcja godzinna)	Wisława Szymborska, <i>Muzeum</i> (s. 216)	<ul style="list-style-type: none"> • określa tematykę wiersza Szymborskiej; • zapisuje w kolumnach kategorie zjawisk przywołanych w liryku („obecność”, „brak”); • wypisuje czasownikowe określenia dotyczące zjawisk z rubryki „obecność”; • określa cechy wymienionych w tekście wiersza przedmiotów; • dostrzega zastosowanie personifikacji w opisie 	<ul style="list-style-type: none"> • wypowiada się na temat bohaterów lirycznych wiersza <i>Muzeum</i>; • odczytuje refleksję (myśl) zawartą w utworze i zapisuje ją w formie kilkudzaniowej wypowiedzi; • interpretuje środki poetyckie służące do prezentacji woznego i sukni; • nazywa zawarte w tekście uczucia i emocje 	<ul style="list-style-type: none"> • czyta głośno, dokonując interpretacji głosowej wiersza; • proponuje – w odniesieniu do wiersza <i>Muzeum</i> – nazwy dla elementów zapisanych w kolumnach; • określa funkcję nazwanych środków poetyckich 	<ul style="list-style-type: none"> • uzasadnia filozoficzny charakter refleksji poetyckiej; • formułuje wnioski interpretacyjne; • formułuje zdanie w formie paradoksu wyrażające myśl wiersza

		przedmiotów			
Radość czytania Szymborskiej (lekcja godzinna)	<i>Prostota i pogodna mądrość – o czytaniu wierszy (nie tylko Wisławy Szymborskiej)</i> (s. 220–225) ironia, paradoks, puenta, aforyzm, antyteza	<ul style="list-style-type: none"> • czyta cicho ze zrozumieniem tekst, wyszukuje w nim potrzebne informacje; • wylicza – w odniesieniu do tekstu – cechy poezji Wisławy Szymborskiej; • używa pojęć: <i>ironia, paradoks, puenta, aforyzm, antyteza</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • odróżnia – na podstawie tekstu – świat realny od świata poezji; • dostrzega ironiczny charakter wypowiedzi poetyckiej; • wskazuje w tekście wypowiedzi o charakterze paradoksu, puenty 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje język poezji Wisławy Szymborskiej; • wymienia – w odniesieniu do tekstu – reguły rządzące światem wykreowanym, a także wykorzystuje je do odczytywania znaczeń tekstu poetyckiego; • wyjaśnia pojęcia: <i>ironia, paradoks, puenta, aforyzm, antyteza</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • odczytuje na podstawie tekstu znaczenia tekstu poetyckiego wynikające z ironii jako kategorii estetycznej; • komentuje znaczenia wynikające z wykorzystania paradoksu i puenty
Inny odcień tęsknoty – Moja piosnka (II) Cypriana Norwida (lekcja godzinna)	Cyprian Norwid <i>Moja piosnka (II)</i> (s. 184) Aleksander Gieryski, <i>Anioł Pański</i> (s. 184) * Juliusz Słowacki, <i>Hymn</i> (tekst spoza podręcznika) neologizm	<ul style="list-style-type: none"> • zna pojęcie <i>piosenka</i>; • gromadzi synonimy wyrazu <i>piosenka</i>; • uważnie słucha wzorcowej recytacji; • opisuje na podstawie tekstu wiersza Norwida krajobraz oraz postawy mieszkańców Polski; • nazywa wartości kojarzone z opisywanym miejscem i jego mieszkańcami; • określa nastroj wiersza Norwida; • opisuje świat przedstawiony na obrazie Gieryskiego 	<ul style="list-style-type: none"> • dostrzega związek tytułu utworu <i>Moja piosnka (II)</i> z jego formą; • wymienia elementy wpływające na muzyczność utworu Norwida (refren, powtórzenia, rytm); • wyobraża sobie okoliczności powstania utworu <i>Moja piosnka (II)</i> Norwida i opowiada o nich; • redaguje kilkuzdaniowy komentarz o obrazie ojczyzny w liryku Norwida; • wymienia neologizmy w liryku <i>Moja piosnka (II)</i>; • wykazuje podobieństwa między tematyką wiersza Norwida a obrazem Gieryskiego 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia sytuację i stan wewnętrzny osoby mówiącej w liryku Norwida; • wyjaśnia – na podstawie wiersza <i>Moja piosnka (II)</i> – symbolikę zachowania ludzi; • wyjaśnia sens obrazów poetyckich w liryku Norwida, interpretując przenośnie; • definiuje neologizm; • analizuje budowę słowotwórczą neologizmów w wierszu Norwida; • definiuje wymienione neologizmy; • omawia wpływ symboliki kolorów na wymowę obrazu Gieryskiego 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia wpływ refrenu, powtórzenia, rytmu na muzyczność wiersza Norwida; • podaje przykłady utworów podobnych do tekstu <i>Moja piosnka (II)</i> ze względu na nastrój i muzyczność; • uzasadnia wybraną hipotezę interpretacyjną; • porównuje wiersz Norwida z <i>Hymnem</i> Juliusza Słowackiego; • redaguje analizę porównawczą wierszy: <i>Moja piosnka (II)</i> Norwida i <i>Hymn (Smutno mi, Boże)</i> Słowackiego; • ocenia związek między tytułem obrazu Gieryskiego a jego treścią
Jak napisać bestseller? (lekcja dwugodzinna)	<i>Z naszego świata w świat epiki, czyli pomysł na przebój czytelnicy</i> (s. 133–135) Umberto Boccioni, <i>Wizje symultaniczne</i> (s. 134) narrator, realizm, wątek, świat	<ul style="list-style-type: none"> • czyta cicho ze zrozumieniem, wyszukując potrzebne informacje; • wyjaśnia pojęcia: <i>wątek, świat przedstawiony, fikcja</i>; • proponuje ciąg wydarzeń projektowanego tekstu epickiego 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia zawarte w tekście pojęcia związane z epiką; • przedstawia propozycje podstawowych składników świata przedstawionego w projektowanym tekście epickim 	<ul style="list-style-type: none"> • wydobywa z tekstu informacje dotyczące cech utworu epickiego; • przygotowuje wstępny projekt tekstu epickiego 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia zawarte w tekście informacje związane z utworem epickim; • przygotowuje całościowy projekt tekstu epickiego; • interpretuje obraz Boccioniego jako ilustrację tekstu dotyczącego epiki

	przedstawiony, fikcja, bohater, czas akcji, nowela				
Agatha Christie – królowa kryminału (lekcja godzinna)	Agatha Christie, <i>Tajemniczy przeciwnik</i> (lektura czytana w całości) <i>Tajemniczy przeciwnik</i> – zadania do lektury (s. 116–118) powieść kryminalna	<ul style="list-style-type: none"> • zapoznaje się z najważniejszymi faktami z biografii Agathy Christie; • formułuje swoją opinię na temat powieści; • wyszukuje potrzebne informacje w tekście; • wymienia cechy powieści kryminalnej; • streszcza fabułę powieści; • zbiera informacje potrzebne do rozwiązania zagadki kryminalnej; • rozpoznaje gatunek powieści kryminalnej 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje przebieg akcji, wskazuje moment jej rozpoczęcia; • określa, co jest zacznem akcji w <i>Tajemniczym przeciwniku</i>; • streszcza historię dokumentu kluczowego dla rozwoju akcji; • wskazuje w tekście cechy powieści kryminalnej; • wypowiada się na wskazany temat, uzasadnia swoje stanowisko 	<ul style="list-style-type: none"> • wyszukuje i selekcjonuje potrzebne informacje; • definiuje powieść kryminalną; • wskazuje przesłanki prowadzące do rozwiązania zagadki kryminalnej; • wskazuje w powieści <i>Tajemniczy przeciwnik</i> elementy poświadczające przynależność tego tekstu do gatunku powieści kryminalnej; • dostrzega wątek romansowy w powieści; • porównuje poziom wiedzy czytelnika i bohaterów 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje elementy intrygi zastosowane przez Agathę Christie; • ocenia, jak obecność wątku romansowego wpływa na atrakcyjność powieści; • ocenia wpływ języka powieści na kreację świata przedstawionego; • omawia stosunek narratora do czytelnika, ilustruje swoje spostrzeżenia odpowiednimi cytatami
Kim jest tajemniczy przeciwnik? (lekcja godzinna)	Agatha Christie, <i>Tajemniczy przeciwnik</i> (lektura czytana w całości) <i>Tajemniczy przeciwnik</i> – zadania do lektury (s. 116–118)	<ul style="list-style-type: none"> • wyszukuje w tekście potrzebne informacje; • przedstawia strony konfliktu ukazanego w powieści; • wyjaśnia, kto jest czarnym charakterem i jak doszło do jego zdemaskowania 	<ul style="list-style-type: none"> • relacjonuje losy Jane Finn; • przedstawia rzeczywistość stanowiącą tło wydarzeń; • przywołuje odpowiednie cytaty 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia i ocenia plany Jamesa Edgertona; • określa, co go zaskakuje w losach Jane Finn; • ocenia, czy łatwo mu było uwierzyć w świat przedstawiony powieści, uzasadnia swoje stanowisko 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia, w jaki sposób występujące w powieści realia społeczno-polityczne wpływają na odbiór utworu przez współczesnego czytelnika, uzasadnia swoje stanowisko
Tuppence, Tommy i inni detektywi (lekcja godzinna)	Agatha Christie, <i>Tajemniczy przeciwnik</i> (lektura czytana w całości) <i>Tajemniczy przeciwnik</i> – zadania do lektury (s. 116–118)	<ul style="list-style-type: none"> • wyszukuje potrzebne informacje w tekście; • przedstawia parę głównych bohaterów; • wypowiada się na temat Tuppence i Tommy'ego jako detektywów 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje parę głównych bohaterów, odwołując się do przykładów z powieści; • ocenia Tuppence i Tommy'ego jako detektywów; • ustala, w jaki sposób bohaterowie budują wiedzę o sprawie; • wymienia inne postacie detektywów z literatury i filmu 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje postać idealnego detektywa; • zbiera informacje o innych postaciach detektywów, porównuje z nimi bohaterów <i>Tajemniczego przeciwnika</i>; • ocenia, czy fabuła utworu Agathy Christie może posłużyć za scenariusz udanego filmu kryminalnego, uzasadnia swoje stanowisko 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje fabułę utworu Agathy Christie z współczesnymi powieściami kryminalnymi; • redaguje na podstawie <i>Tajemniczego przeciwnika</i> szkic scenariusza; • przedstawia wybrane wydarzenia z powieści w postaci scenopisu
Sprawdzian nr 3 i jego omówienie					

(dwie godziny lekcyjne)					
Dylemat zakochanego (lekcja godzinna)	Adam Mickiewicz, <i>Niepewność</i> (s. 171) Erasmus Engert, <i>Przydomowy ogród</i> , (s. 172)	<ul style="list-style-type: none"> • wie, że wiersz jest przykładem liryki bezpośredniej; • formułuje dylemat osoby mówiącej w wierszu; • określa, do kogo jest skierowany monolog liryczny; • przedstawia swoje odczucia po obejrzeniu obrazu Engerta 	<ul style="list-style-type: none"> • definiuje typ liryki reprezentowany przez utwór <i>Niepewność</i>; • wypowiada się na temat stanu wewnętrznego osoby mówiącej w wierszu; • wskazuje w tekście słownictwo nazywające stan duchowy, uczucia, emocje; • opisuje obraz Engerta 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje podmiot liryczny i adresatkę wiersza; • określa sytuację, w której ujawnia się stan wewnętrzny podmiotu lirycznego; • formułuje swoje stanowisko w kwestii przedstawionego w wierszu dylematu (<i>Czy to jest przyjaźń? czy to jest kochanie?</i>); • ocenia język utworu; • redaguje monolog wewnętrzny adresatki po otrzymaniu tekstu wiersza 	<ul style="list-style-type: none"> • gromadzi argumenty do dyskusji na temat sytuacji duchowej osoby mówiącej w liryku <i>Niepewność</i> (kochająca czy tylko się przyjaźni?)
„Kto miłości nie zna, ten żyje szczęśliwy”, czyli epilog romantycznego uczucia w wierszu Adama Mickiewicza do M*** (lekcja godzinna)	Adam Mickiewicz, <i>Do M***</i> (s. 173)	<ul style="list-style-type: none"> • czyta głośno wiersz; • wypowiada się na temat swoich wrażeń po lekturze utworu; • opowiada historię przedstawioną w wierszu; • określa stan emocjonalny osoby mówiącej; • wskazuje fragmenty mające kształt relacji o zdarzeniach i zawierające rozmyślenia; • dostrzega regularność budowy tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> • określa, czy utwór ma kształt monologu, czy dialogu; • charakteryzuje podmiot liryczny i adresatkę wiersza, określa relację między nimi; • nazywa wyrażone w tekście emocje; • uzasadnia, odwołując się do tekstu, czy bohater jest szczęśliwy, czy cierpi 	<ul style="list-style-type: none"> • czyta głośno, dokonując interpretacji wiersza; • uzasadnia monologowy charakter wypowiedzi poetyckiej; • ocenia, czy wiersz dotyczy przeszłości, czy przyszłości, i uzasadnia swoje stanowisko; • nazywa i komentuje przy użyciu cytatów ukazane stany emocjonalne; • nazywa i omawia sposoby rytmizacji tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia kontekst biograficzny wiersza; • analizuje budowę i język utworu
Odkrywanie tajemnic obrazu Caspara Davida Friedricha <i>Kobieta w oknie</i> (lekcja godzinna)	Caspar David Friedrich, <i>Kobieta w oknie</i> (s. 176)	<ul style="list-style-type: none"> • wybiera z tekstu wskazane informacje; • wymienia elementy przedstawione na obrazie; • opisuje kolorystykę dzieła; • krótko opisuje obraz 	<ul style="list-style-type: none"> • wybiera z tekstu istotne informacje; • określa relacje między poszczególnymi elementami obrazu; • wskazuje źródła światła na obrazie; • opisuje dzieło Friedricha 	<ul style="list-style-type: none"> • systematyzuje informacje z tekstu; • odczytuje znaczenia poszczególnych elementów obrazu; • omawia kompozycję obrazu; • opisuje obraz z wykorzystaniem słownictwa związanego z językiem malarstwa 	<ul style="list-style-type: none"> • referuje informacje z tekstu; • odczytuje znaczenia wynikające z całości dzieła; • omawia wszystkie znaczące dla dzieła środki języka malarstwa; • opisuje obraz, stosując język poetycki
W ogrodzie uczuć (lekcja godzinna)	Jan Lechoń, <i>Sprzeczką</i> (s. 201), *** [<i>Na niebo wypływają białych chmurek żagle</i>] (s. 202)	<ul style="list-style-type: none"> • podaje swoje skojarzenia ze słowem <i>ogród</i>; • określa osobę mówiącą i adresata wypowiedzi w wierszach; • opisuje sytuację przedstawioną 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia zgodność tytułu wiersza <i>Sprzeczką</i> z treścią tego utworu; • charakteryzuje perspektywę czasową w wierszu *** (<i>Na niebo wypływają białych</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • określa, czy wiersz <i>Sprzeczką</i> jest dialogiem, czy monologiem; • wskazuje symboliczne znaczenia motywu ogrodu; • wskazuje czynniki wpływające na nastrój osoby mówiącej; 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje funkcjonowanie motywu ogrodu w wierszach Lechońa, a także na obrazie Renoira; • redaguje kilka refleksji na temat: „Czy było warto «pójść do

	Auguste Renoir, <i>Kobieta z parasolką</i> (s. 203)	w każdym z utworów; • określa nastrój wierszy	<i>chmurek żagle</i>); • wskazuje i omawia elementy łączące utwór *** (<i>Na niebo wypływają białych chmurek żagle</i>) z wierszem <i>Sprzeczką</i> ; • wymienia kolory widoczne na obrazie Renoira	• kojarzy strofy utworu *** (<i>Na niebo wypływają białych chmurek żagle</i>) z kolorami, uzasadnia swoje zdanie; • opisuje obraz <i>Kobieta z parasolką w ogrodzie</i>	ogrodu»?»; • omawia związek między formą obrazu Renoira (np. użytymi kolorami) a wymową dzieła
Miłość w czasie strasznym (Zbigniew Herbert, Dwie krople) (lekcja godzinna)	Zbigniew Herbert, <i>Dwie krople</i> (s. 206) Gustav Klimt, <i>Pocalunek</i> (s. 206)	• podejmuje próbę zrekonstruowania historii bohaterów lirycznych z utworu Herberta; • formułuje pytanie, jakie chciałby w związku z nią zadać; • opisuje sytuację ukazaną na obrazie Klimta	• wskazuje w wierszu Herberta niezrozumiałe fragmenty (sformułowania, słowa) i przedstawia swoje wyjaśnienie ich znaczenia; • wyszukuje w utworze fragmenty mówiące o miłości; • określa nastrój utworu, przywołując właściwe cytaty z tekstu; • ocenia wartości estetyczne przywołanych tekstów kultury	• odszukuje w wierszu sformułowania mogące się pojawić w opowiadaniu pisanym językiem prozy i/lub brzmiące wyjątkowo, niezwykle, poetycko; • charakteryzuje związek między środkami malarskimi zastosowanymi przez Klimta a obrazem miłości ukazany w dziele <i>Pocalunek</i>	• odszukuje w wierszu aluzję do przysłowia <i>Nie czas żałować róż, gdy płoną lasy</i> (z dramatu Słowackiego <i>Lilla Weneda</i>), a następnie wyjaśnia ten fragment utworu Herberta; • wskazuje i omawia nowatorstwo w ujęciu motywu miłości w wierszu Herberta; • interpretuje funkcjonowanie motywu miłości w wierszu Herberta i na obrazie Klimta
Dlaczego Bajdała klóci się z Bogiem? (lekcja godzinna)	Bolesław Leśmian, <i>Dusiołek</i> (s. 189–190) ballada	• zapoznaje się z informacjami na temat Bolesława Leśmiana; • odczytuje głośno i wyraziście tekst ballady; • opowiada o wydarzeniach przedstawionych w utworze; • wymienia głównych bohaterów; • odróżnia postacie realistyczne od fantastycznych; • gromadzi informacje na temat Bajdały; • przedstawia narratora; • zna definicję ballady	• określa adresata opowieści; • charakteryzuje narratora, odnosząc się do używanego przezeń języka; • uzasadnia przynależność <i>Dusiołka</i> do gatunku ballady; • redaguje charakterystykę z wykorzystaniem elementów gwary ludowej	• czyta głośno, dokonując interpretacji; • charakteryzuje i ocenia Bajdałę z uwzględnieniem języka i przezwiska bohatera; • opracowuje artykuł hasłowy o Dusiołku do leksykonu; • przyłącza się do obrony przed oskarżeniami Bajdały lub do oskarżeń	• wskazuje liryczne cechy utworu Leśmiana; • porównuje <i>Dusiołka</i> z innymi znanymi balladami; • interpretuje zarzut Bajdały pod adresem Boga; • proponuje sposób odczytania neologizmu <i>potworzyć</i> ; • układa „mowę obrończą” Pana Boga na zarzuty Bajdały
Ćwiczymy streszczenie (lekcja godzinna)	<i>Treść w okamgnieniu, czyli o streszczeniu</i> (s. 271–272) <i>Przekształcanie tekstu</i> – podręcznik <i>Gramatyka i stylistyka</i> (s. 90)	• wie, na czym polega streszczenie • wybiera najważniejsze informacje ze streszczanego tekstu	• skraca zdania, zastępując wyrazy i zwroty szczegółowe wyrazami o znaczeniu ogólnym; • wykorzystuje w streszczeniu wyrazy o znaczeniu ogólnym	• tworzy streszczenie <i>Artysty</i> Sławomira Mrożka, dbając o odpowiedni wybór informacji i poprawność formułowanych zdań	• formułuje zasady dobrego streszczania oraz stosuje je w tworzonych przez siebie streszczeniach; • dostrzega zależność kształtu i objętości streszczenia od rodzaju streszczanego tekstu

	streszczenie				
Jak ogień i woda. O relacji dwóch siostr z wdowiej chaty (lekcja godzinna)	Juliusz Słowacki, <i>Balladyna</i> (lektura czytana w całości) <i>Balladyna</i> – zadania do lektury (s. 255–260)	<ul style="list-style-type: none"> • zapoznaje się z informacjami na temat życia i twórczości Juliusza Słowackiego; • czyta cicho ze zrozumieniem; • wypowiada się na temat swoich wrażeń po lekturze <i>Balladyny</i>; • przedstawia oraz ocenia Alinę i <i>Balladynę</i>; • wyszukuje w tekście informacje na temat bohaterek 	<ul style="list-style-type: none"> • dostrzega, że Alina i <i>Balladyna</i> zostały zestawione na zasadzie kontrastu; • określa cechy i postawy uwidaczniające się w ich wypowiedziach i zachowaniu; • nazywa uczucia bohaterek; • tworzy wypowiedź argumentacyjną na wskazany temat 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia wartości ważne dla bohaterek; • formułuje pytania dotyczące motywów działania postaci; • komentuje i ocenia postępowanie bohaterek dramatu; • wskazuje czynniki wpływające na kształtowanie się relacji między rodzeństwem 	<ul style="list-style-type: none"> • odczytuje znaczenia przenośne i symboliczne wybranych elementów dramatu; • dokonuje analizy i interpretacji tekstów kultury z uwzględnieniem niezbędnych kontekstów
Fantastyka i magia w <i>Balladynie</i> Juliusza Słowackiego (lekcja godzinna)	Juliusz Słowacki, <i>Balladyna</i> (lektura czytana w całości) <i>Balladyna</i> – zadania do lektury (s. 255–260)	<ul style="list-style-type: none"> • określa czas i miejsce wydarzeń; • dzieli postacie i wydarzenia dramatu na realistyczne i fantastyczne; • określa, w jaki sposób siły spoza świata rzeczywistego wpływają na losy bohaterów 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje świat przedstawiony dramatu ze szczególnym uwzględnieniem elementów realistycznych i fantastycznych; • przedstawia w punktach dzieje korony Lecha; • określa związek losów Grabca i Kirkora z postacią Goplany 	<ul style="list-style-type: none"> • określa funkcje motywów fantastycznych w dramacie Słowackiego; • wskazuje podobieństwa i różnice między <i>Balladyną</i> a baśnią 	<ul style="list-style-type: none"> • określa funkcje postaci alegoryczno-symbolicznych w dramacie; • charakteryzuje wizję świata ukazaną w <i>Balladynie</i>
Tropem zbrodni i kłamstwa, czyli do czego doprowadziła <i>Balladynę</i> żądza władzy (lekcja godzinna)	Juliusz Słowacki, <i>Balladyna</i> (lektura czytana w całości) <i>Balladyna</i> – zadania do lektury (s. 255–260) tragedia, tragizm	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie słowa <i>tragiczny</i>; • przedstawia przebieg wydarzeń prowadzący do klęski tytułowej bohaterki; • wyszukuje w tekście informacje dotyczące losów bohaterki; • ocenia <i>Balladynę</i> jako człowieka i królową; • zna pojęcia: <i>tragedia</i>, <i>tragizm</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje cele i wartości ważne dla <i>Balladyny</i>; • wyszukuje w tekście cytaty charakteryzujące bohaterkę i ukazujące jej uczucia; • wyjaśnia, jakie konsekwencje miało dla <i>Balladyny</i> popełnienie zbrodni; • rozpoznaje sytuacje emocjonalne i wartości życiowe innych bohaterów; • wskazuje przykłady wpływu sił spoza świata ludzkiego na los bohaterów 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcia: <i>tragedia</i>, <i>tragizm</i>; • podaje przykłady sytuacji tragicznych; • wskazuje w <i>Balladynie</i> bohaterów tragicznych i wskazuje przyczyny wyboru; • ocenia, czy bohaterowie dramatu Słowackiego mają wolność działania; • zabiera głos w dyskusji: <i>Czy <i>Balladyna</i> była skazana na zło?</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia – w odniesieniu do dramatu Słowackiego – motywy władzy, winy, kary; • wskazuje źródła tragizmu bohaterów dramatu Słowackiego; • przedstawia swoją interpretację dramatu Słowackiego
Co możemy znaleźć w <i>Balladynie</i>? Wielopłaszczyznowość dramatu Juliusza	Juliusz Słowacki, <i>Balladyna</i> (lektura czytana w całości) <i>Balladyna</i> – zadania do lektury (s. 255–260)	<ul style="list-style-type: none"> • zna pojęcia: <i>dramat</i>, <i>tragedia</i>; • udowadnia – przedstawiając budowę utworu Słowackiego – że <i>Balladyna</i> należy do dramatu; • rozumie, na czym polega przenośny / symboliczny 	<ul style="list-style-type: none"> • uzasadnia przynależność <i>Balladyny</i> do gatunku dramatu; • zapoznaje się z definicją tragedii; • rozpoznaje w tekście <i>Balladyny</i> motywy o znaczeniu 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcia: <i>dramat</i>, <i>tragedia</i>; • interpretuje znaczenie korony Lecha i czerwonej plamy na czole <i>Balladyny</i>; • ocenia, czy <i>Balladyna</i> jest 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia, czy <i>Balladynę</i> można określić jako tragedię, uzasadnia swoje stanowisko; • dokonuje analizy i interpretacji tekstów kultury (plakatów, fotografii) z uwzględnieniem

Słowackiego (lekcja godzinna)	tragedia	charakter motywu	przeñośnym i symbolicznym; • rozpoznaje sceny z dramatu przedstawione na fotografiach z inscenizacji; • tworzy wypowiedź argumentacyjną na wskazany temat	utworem, który łatwo wystawić na scenie, uzasadnia swoje stanowisko	niezbędnych kontekstów • wskazuje w tekście elementy komizmu i wyjaśnia, jaki sposób ukształtowania wypowiedzi nadał jej charakter komiczny
W odmętach życia – Burza (I) Cypriana Norwida (lekcja godzinna)	Cyprian Norwid, <i>Burza (I)</i> , fragment (s. 181–182) William Turner, <i>Burza śniegowa</i> (s. 181) Antonio Vivaldi, <i>Cztery pory roku</i> , fragment <i>L'estate (Lato)</i> , utwory 4–6	• wskazuje skojarzenia dotyczące burzy; • dostrzega motyw burzy jako ważny element utworu • wyodrębnia w tekście fragmenty zrozumiałe i niezrozumiałe; • omawia scenerię przedstawioną w wierszu Norwida; • wskazuje w tekście apostrofę; • określa bohatera wiersza; • opisuje, w jakiej znajduje się sytuacji; • próbuje odczytać ogólny sens wiersza	• przypomina sobie znane literackie, malarskie i filmowe obrazy rozmaitych burz, wskazuje, co je łączy; • stara się odnaleźć muzyczny portret burzy we fragmencie <i>L'estate z Czterech pór roku</i> Vivaldiego; • charakteryzuje burzę ukazaną w wierszu Norwida; • interpretuje zawartą w tekście apostrofę	• odczytuje przeñośny / symboliczny charakter burzy w wierszu Norwida; • opisuje postawę, jaką powinien przyjąć bohater liryczny utworu; • wskazuje elementy podobieństwa między wierszem Norwida a obrazem <i>Burza śniegowa</i> Turnera; • wyjaśnia wpływ burz z różnych tekstów kultury (literackich, malarskich i filmowych) na bohaterów tych utworów; • wyjaśnia symbolikę motywów burzy, gromu, zawieruchy zawartych w innych utworach literackich (np. <i>Balladynie</i> , <i>Świteziance</i>)	• porównuje obrazy przyrody w przywołanych tekstach kultury; • wyjaśnia znaczenie dosłowne i alegoryczne motywu burzy w kontekście wiersza Norwida; • porównuje obrazy burzy, gromu, zawieruchy zawarte w innych utworach literackich (np. <i>Balladynie</i> , <i>Świteziance</i>) z przedstawieniem burzy w wierszu Norwida; • porównuje ideę wyrażoną w wierszu Norwida z fragmentem <i>Odysa</i> Staffa
Modlitwa pewnego szewczyka – wokół wiersza Bolesława Leśmiana (lekcja godzinna)	Bolesław Leśmian, <i>Szewczyk</i> (s. 192–193)	• zna podstawowe informacje na temat Bolesława Leśmiana; • odczytuje głośno i wyraziście utwór <i>Szewczyk</i> ; • przedstawia głównego bohatera utworu; • wymienia składniki tworzące sytuację liryczną; • krótko charakteryzuje narratora; • odnajduje motyw Boga w wierszu <i>Szewczyk</i> ; • cytuje powtarzającą się strofę, próbuje wyjaśnić jej rolę w kompozycji utworu	• uzasadnia przynależność <i>Szewczyka</i> do gatunku pieśni; • określa świat przedstawiony utworu, odwołując się do fragmentów; • próbuje komentować wypowiedź bohatera lirycznego; • wymienia powtarzające się elementy kompozycyjne utworu	• czyta głośno, dokonując interpretacji; • wyjaśnia, odnosząc się do tekstu <i>Szewczyka</i> , znaczenie motywu Boga; • odpowiada, co – według utworu Leśmiana – jest sensem ludzkiego życia	• wskazuje liryczne cechy utworu Leśmiana; • formułuje – na podstawie utworu <i>Szewczyk</i> – refleksje o charakterze filozoficznym; • porównuje sposób kreowania świata przedstawionego w utworze <i>Szewczyk</i> z innymi utworami Leśmiana
Czytelnik czyta w	<i>Wyrazy podstawowe</i>	• używa pojęć: <i>wyraz</i>	• wskazuje w wyrazach	• wyjaśnia znaczenie pojęć: <i>wyraz</i>	• rozróżnia rodzaje formantów

<p>czytelnicy poczytne czasopismo, czyli o wyrazach podstawowych i pochodnych (lekcja dwugodzinna)</p>	<p><i>i pochodne, Funkcje formantów – podręcznik Gramatyka i stylistyka (s. 53–58)</i> wyraz podstawowy, wyraz pochodny, podstawa słowotwórcza, formant (przedrostek, przyrostek, wrostek, formant zerowy), parafraza słowotwórcza</p>	<p><i>podstawowy, wyraz pochodny, podstawa słowotwórcza, formant, parafraza słowotwórcza;</i> • wyodrębnia w wyrazie pochodnym podstawę słowotwórczą i formant (typowe przykłady); • rozróżnia rodzaje formantów słowotwórczych: przyrostek, przedrostek; • tworzy wyrazy pochodne od podstawowych przez dodawanie przyrostków i przedrostków; • wskazuje wyrazy podstawowe do pochodnych; • rozpoznaje wyrazy słowotwórczo niepodzielne</p>	<p>oboczności spółgłoskowe i samogłoskowe; • poprawnie zapisuje wyrazy pochodne zawierające w sobie oboczności spółgłoskowe i samogłoskowe</p>	<p><i>podstawowy, wyraz pochodny, podstawa słowotwórcza, formant, parafraza słowotwórcza;</i> • wyodrębnia w wyrazie pochodnym podstawę słowotwórczą i formant</p>	<p>słowotwórczych: wrostek, formant zerowy; • tworzy wyrazy pochodne przez dodawanie wrostków oraz użycie formantu zerowego</p>
<p>Słownikowi krewni, czyli rodzina wyrazów (lekcja godzinna)</p>	<p><i>Rodzina wyrazów, – podręcznik Gramatyka i stylistyka (s. 59–60)</i> rodzina wyrazów, rdzeń, rdzeń oboczny, wyraz pokrewny</p>	<p>• używa pojęć: <i>rodzina wyrazów, rdzeń, rdzeń oboczny, wyraz pokrewny;</i> • tworzy – według wzoru – łańcuch wyrazów podstawowych i pochodnych; • uzupełnia wykres rodziny wyrazów; • wyodrębnia rdzeń w rodzinie wyrazów</p>	<p>• zapisuje oboczności rdzenia; • rozróżnia wyrazy pokrewne i bliskoznaczne</p>	<p>• wyjaśnia znaczenie pojęć: <i>rodzina wyrazów, rdzeń, rdzeń oboczny, wyraz pokrewny;</i> • tworzy wyrazy pokrewne do podanego wyrazu</p>	<p>• tworzy wykres rodziny wyrazów</p>
<p>Co złożone, co zestawione, a co zrośnięte? O wyrazach złożonych (lekcja godzinna)</p>	<p><i>Wyrazy złożone – podręcznik Gramatyka i stylistyka (s. 61–62)</i> wyraz złożony, zrost, złożenie, zestawienie</p>	<p>• używa pojęcia <i>wyraz złożony;</i> • rozróżnia zestawienia, zrosty, złożenia; • podaje wyrazy podstawowe stanowiące podstawę do utworzenia wyrazów złożonych</p>	<p>• tworzy zestawienia, złożenia i zrosty od podanych wyrazów podstawowych; • zna zasady pisowni złożzeń (z łącznikiem i bez niego)</p>	<p>• wyjaśnia pojęcie <i>wyraz złożony;</i> • omawia kryteria podziału wyrazów złożonych; • rozróżnia wyrazy niepodzielne i podzielne słowotwórczo, a wśród nich złożenia, zestawienia i zrosty; • zna i poprawnie stosuje zasady pisowni złożzeń (z łącznikiem i bez niego)</p>	<p>• wskazuje podstawy słowotwórcze w wyrazach złożonych; • wyodrębnia formanty w wyrazach złożonych</p>
<p>Dojrzewanie do pisarstwa – Aleksander Fredro, Autobiografia</p>	<p>Fredro, <i>Autobiografia</i>, fragmenty (s. 267–269) Juliusz Kossak,</p>	<p>• czyta cicho ze zrozumieniem, wyszukując potrzebne informacje; • wymienia wydarzenia historyczne przywołane</p>	<p>• opowiada o pobycie pisarza w Paryżu; • odczytuje fragment będący refleksją o współistnieniu dramatu i teatru</p>	<p>• uzasadnia przynależność przywołanego tekstu do gatunku autobiografii; • wypowiada się na temat edukacji dzieci w Galicji w XIX w.;</p>	<p>• wyjaśnia różnice między biografią i autobiografią; • podaje przykłady tekstów reprezentujących gatunek biografii i autobiografii;</p>

(lekcja godzinna)	<i>Aleksander Fredro</i> , (s. 269) biografia, autobiografia	<ul style="list-style-type: none"> w tekście; cytuje zdanie relacjonujące moment zainteresowania się Fredry dramatem; odróżnia tekst biograficzny od autobiografii 		<ul style="list-style-type: none"> wskazuje i nazywa ważne wydarzenia historyczne przywołane przez Fredrę; odtwarza współczesnym językiem rozważania na temat powołania autora dramatycznego 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia sens wyrażenia <i>szkoła świata</i>; wyjaśnia słowa Fredry ujawniające młodzieńcze rozumienie powołania autora jako twórcy dramatycznego; redaguje jednoaktówkę <i>Strach nastraszony</i>
Komedia, młodsza siostra tragedii (lekcja godzinna)	<i>Komedia, siostra tragedii</i> (s. 261–262) fotos z inscenizacji <i>Snu nocy letniej</i> Williama Szekspira, reż. Jacek Bunsch (s. 263) komedia, komizm intryga	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje w tekście wskazane informacje; odróżnia – na podstawie cech gatunkowych – komedię od tragedii; odróżnia różne rodzaje komizmu 	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje w tekście najważniejsze informacje; wymienia cechy komedii; nazywa rodzaje komizmu 	<ul style="list-style-type: none"> odtwarza najważniejsze informacje z tekstu; samodzielnie wyjaśnia znaczenie pojęcia <i>komizm</i>; charakteryzuje różne rodzaje komizmu 	<ul style="list-style-type: none"> formułuje – na podstawie tekstu – wypowiedź związaną z podejmowanym przez tekst tematem; wyjaśnia sens komizmu jako kategorii estetycznej; podaje i omawia – w odniesieniu do znanych mu tekstów kultury – przykłady różnych rodzajów komizmu
Zemsta Fredry – komedia charakterów, komedia intrygi (lekcja godzinna)	Aleksander Fredro, <i>Zemsta</i> (lektura czytana w całości) <i>Zemsta</i> – zadania do lektury (s. 265–266) komizm, komedia, intryga	<ul style="list-style-type: none"> zna podstawowe informacje na temat Aleksandra Fredry i <i>Zemsty</i> przypisuje dzieło Fredry do właściwego rodzaju literackiego; posługuje się słownictwem związanym z dramatem jako rodzajem literackim; wskazuje w tekście elementy komizmu 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje w <i>Zemście</i> elementy dramatu, np. akt, scena, tekst główny, tekst poboczny, monolog, dialog; wskazuje w utworze cechy charakterystyczne dla komedii; wskazuje w tekście różne typy komizmu 	<ul style="list-style-type: none"> udowadnia – odwołując się do przykładów z tekstu – że <i>Zemsta</i> jest komedią; określa, jakie informacje zostały zawarte w didaskaliach; charakteryzuje <i>Zemstę</i> jako komedię charakterów 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje elementy struktury wewnętrznej dramatu: ekspozycja (wstęp, zarysowanie głównego wątku), zawiązanie i rozwinięcie akcji, punkt kulminacyjny, rozwiązanie akcji; wskazuje środki teatralne pozwalające wyeksponować komizm tekstu
Kto się na kim mści i dlaczego? (Aleksander Fredro, Zemsta) (lekcja dwugodzinna)	Aleksander Fredro, <i>Zemsta</i> (lektura czytana w całości) <i>Zemsta</i> – zadania do lektury (s. 265–266)	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia głównych bohaterów komedii Fredry; wyjaśnia tytuł dzieła, wykorzystując synonimy; wyszukuje w tekście potrzebne informacje 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje bohaterów komedii Fredry; wskazuje postać, której udało się osiągnąć cel, i uzasadnia swój wybór; określa związek tytułu z działaniami bohaterów 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia motywacje poszczególnych postaci; wskazuje bohatera, który niczego nie zyskuje, określa, co go odróżnia; wyjaśnia motto utworu 	<ul style="list-style-type: none"> zna okoliczności powstania <i>Zemsty</i> (kontekst biograficzny); wyjaśnia związek „zaskakującej sprzeczności” z istotą komizmu
Pochwała czy krytyka rzeczywistości ukazanej w Zemście? (lekcja godzinna)	Aleksander Fredro, <i>Zemsta</i> (lektura czytana w całości) <i>Zemsta</i> – zadania do lektury (s. 265–266)	<ul style="list-style-type: none"> określa czas i miejsce wydarzeń; wskazuje w tekście elementy kultury szlacheckiej; podejmuje próbę sformułowania odpowiedzi na pytanie zawarte w 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje szlacheckie obyczaje ukazane w <i>Zemście</i>; określa, co jest przez Fredrę wyśmiewane 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje wartości ważne dla szlacheckich bohaterów komedii Fredry; określa, jaki charakter ma <i>Zemsta</i>: krytyczny czy pochwalny, oraz uzasadnia swoje stanowisko 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje w interpretacji <i>Zemsty</i> wiedzę dotyczącą historii i kultury szlacheckiej

		temacie lekcji			
Różne oblicza widowisk teatralnych (Wszystko jest teatrem?) (lekcja godzinna)	<i>Wszystko jest teatrem?</i> (s. 273–276) fototy z przedstawienia baletowego (s. 274), z opery (s. 275), ze spektakli pantomimy (s. 275) opera, pantomima, spektakl baletowy	<ul style="list-style-type: none"> • czyta cicho, wyszukując w tekście najważniejsze informacje; • formułuje definicję teatru jako widowiska; • określa związek między aktorem a widzem; • stosuje w wypowiedziach słownictwo związane z teatrem 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje związki opery i spektaklu baletowego z przedstawieniem teatralnym; • wskazuje różnice między klasycznym przedstawieniem teatralnym a pantomimą 	<ul style="list-style-type: none"> • łączy rodzaj widowiska ze znakiem teatralnym i formą wyrazu artystycznego 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje i omawia przykłady zjawisk pozateatralnych zawierających elementy teatru (np. widowiska sportowe)
Sprawdzian nr 4 i omówienie (dwie godziny lekcyjne)					
Skróty (lekcja godzinna)	<i>Skróty</i> – podręcznik <i>Gramatyka i stylistyka</i> (s. 66–67) skrót	<ul style="list-style-type: none"> • używa terminu <i>skrót</i>; • prawidłowo odmienia skrót; • adresuje listy, poprawnie używając skrótów 	<ul style="list-style-type: none"> • zapisuje i odczytuje często stosowane skrót; • zna zasady odmiany skrótów; • zna zasady interpunkcyjne zapisu skrótów; • projektuje wizytówki, stosując w zapisie skrót 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminu <i>skrót</i>; • zna i poprawnie stosuje zasady interpunkcyjne zapisu skrótów 	<ul style="list-style-type: none"> • używa w wypowiedziach skrótów, oceniając ich przydatność i zrozumiałość
NIP dla ZUS-u i BOR w ONZ. Skrótownice (lekcja godzinna)	<i>Skrótownice</i> – podręcznik <i>Gramatyka i stylistyka</i> (s. 63–65) skrótowniec, literowiec, głoskowiec, sylabowiec, skrótowniec mieszany	<ul style="list-style-type: none"> • używa terminu <i>skrótowniec</i>; • prawidłowo odmienia skrótownice; • rozróżnia grupy skrótownic: literowce, głoskowce, sylabowce, skrótownice mieszane 	<ul style="list-style-type: none"> • zapisuje i odczytuje często stosowane skrótownice; • zna zasady odmiany skrótownic; • zna zasady ortograficzne zapisu skrótownic 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminu <i>skrótowniec</i>; • dostosowuje formę orzeczenia do łączącego się z nim skrótownica; • zna i poprawnie stosuje zasady ortograficzne zapisu skrótownic 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia kryteria podziału skrótownic na literowce, głoskowce, sylabowce, skrótownice mieszane; • używa w wypowiedziach skrótownic, oceniając ich przydatność i zrozumiałość
Od przybytku głowa nie boli?... W świecie prasy – dawniej i dziś (lekcja godzinna)	<i>Gazeta w podręczniku</i> (s. 328–329) infografika: <i>Z historii polskiej prasy</i> (s. 338–339) gazeta, prasa,	<ul style="list-style-type: none"> • wypowiada się na temat swoich doświadczeń czytelniczych związanych z prasą; • rozróżnia pojęcia: <i>prasa, gazeta, czasopismo</i>; • czyta ze zrozumieniem informacje zawarte w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, czego zwykle poszukuje się w gazetach i czasopismach; • wymienia rodzaje prasy ze względu na zainteresowania odbiorców; • podaje charakterystyczne 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcia: <i>prasa, gazeta, czasopismo</i>; • wymienia rodzaje prasy, klasyfikując je według różnych kryteriów; • wskazuje typowe elementy układu treści w prasie; 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia wybrane czasopisma, które odegrały ważną rolę w polskiej kulturze; • omawia rolę prasy we współczesnym świecie; • wskazuje i omawia walory prasy, których nie mogą zastąpić

	czasopismo	oraz w infografice	cechy czasopisma internetowego; • określa przyczynę i skutek wynalezienia druku	• zna najważniejsze fakty z historii prasy; • ocenia, w jakim stopniu wynalazki techniczne mogą zagrozić tradycyjnej prasie	najnowsze sposoby komunikowania się ludzi; • wskazuje interesujące dla siebie rodzaje prasy i uzasadnia swój wybór
Wśród szpalt, kolumn i tytułów (lekcja godzinna)	<i>W informacji i artykule nie zapomnij o tytule!</i> (s. 333–334) <i>Gimnastyka umysłowa, czyli jak zatytułować</i> (s. 335–337) tytuł, nadtytuł, podtytuł	• wie, jakie funkcję pełni tytuł; • zna pojęcia: <i>nadtytuł, podtytuł</i>	• określa cechy dobrego tytułu; • wyjaśnia pojęcia: <i>nadtytuł, podtytuł</i>	• analizuje budowę tytułów; • przyporządkowuje tytuł do określonej kategorii, uzasadnia swoją decyzję	• ocenia tytuły prasowe i uzasadnia ocenę; • nadaje tytuły zapowiadającym artykułom
Na tropie dziennikarza profesjonalisty (lekcja godzinna)	Stanisław Bortnowski, <i>Być dziennikarzem</i> (s. 331–332)	• wyszukuje w tekście wskazane informacje; • cytuje fragment zawierający zwięzłą charakterystykę dziennikarza; • nazywa cechy dobrego dziennikarza	• omawia cytowane fragmenty tekstu; • tworzy portret dobrego dziennikarza	• cytuje zdanie będące reklamą zawodu dziennikarza; • odróżnia wrodzone predyspozycje dziennikarza od wypracowanych umiejętności	• komentuje zawartość treściową i formę tekstu; • posługuje się czynnie słownictwem związanym z dziennikarstwem
Co? Gdzie? Kiedy? Dlaczego? Z jakim skutkiem? – czyli o dobrej informacji (lekcja godzinna)	<i>Informacja – chleb powszedni dziennikarza i artykuł pierwszej potrzeby</i> (s. 340–342) informacja, opinia, manipulacja	• odróżnia tekst informacyjny od oceniającego; • porządkuje fakty	• wyjaśnia istotę manipulacji; • układa informację na podstawie uporządkowanych faktów	• podaje przykłady manipulacji prasowej; • przekształca tekst informacji, usuwając z niego niepotrzebne elementy	• wyjaśnia różnice między obiektywną informacją a oceną; • układa wyczerpującą i dobrze skonstruowaną informację
Od wzmianki do sprawozdania – sztuka informowania (lekcja godzinna)	<i>Od wzmianki do sprawozdania. Sztuka informowania</i> (s. 343–344) wzmianka, zapowiedź, notatka, sprawozdanie, sylwetka	• zna nazwy podstawowych gatunków tekstów informacyjnych; • redaguje wzmiankę, zapowiedź sprawozdanie	• omawia podstawowe gatunki tekstów informacyjnych; • redaguje wzmiankę, zapowiedź sprawozdanie, zachowując wszystkie cechy tych form	• wskazuje i omawia przykłady różnych tekstów informacyjnych; • redaguje notatkę, sylwetkę	• charakteryzuje poszczególne gatunki tekstów informacyjnych; • redaguje notatkę, sylwetkę, zachowując wszystkie cechy tych form
Sprawdzian					

diagnostyczny na koniec klasy 7. i jego omówienie (dwie godziny lekcyjne)					
Ćwiczymy przekształcanie tekstów (lekcja godzinna)	<i>Przekształcanie tekstu</i> – podręcznik <i>Gramatyka i stylistyka</i> (s. 90–92) streszczanie, skracanie, rozbudowywanie, plagiat	<ul style="list-style-type: none"> • zna różne sposoby przekształcania tekstu; • rozumie konieczność poszanowania własności intelektualnej autora przekształcanego tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje wybrane formy przekształcania tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje synonimy i słownictwo o węższym lub szerszym zakresie 	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi dokonywać przekształceń na tekście przy zachowaniu różnorodnego słownictwa
Wśród żywiołów morza w Żegludze Adama Mickiewicza (lekcja godzinna)	Adam Mickiewicz, <i>Żegluga</i> (s. 169)	<ul style="list-style-type: none"> • uważnie słucha wzorcowej recytacji; • opowiada o sytuacji lirycznej; • opisuje stan morza w analizowanych tekstach kultury; • opisuje – w odniesieniu do wiersza <i>Żegluga</i> – okręt ukazany w tym liryku; • potwierdza swoje stanowisko odpowiednimi cytatami z wiersza Mickiewicza 	<ul style="list-style-type: none"> • czyta głośno, dokonując interpretacji; • charakteryzuje osobę mówiącą w tekście; • przedstawia wrażenie, jakie żegluga wywiera na bohaterze; • określa sposób ukazania okrętu w utworze Mickiewicza; • zna pojęcie <i>liryka bezpośrednia</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • redaguje opis przeżyć w formie kartki z podróży; • omawia zależności między światem zewnętrznym a wewnętrznym osoby mówiącej w wierszu <i>Żegluga</i>; • wskazuje językowe środki dynamizujące wypowiedź osoby mówiącej w liryku Mickiewicza 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia symboliczne znaczenie motywu podróży w wierszu <i>Żegluga</i>; • wskazuje, co w odniesieniu do wiersza można określić jako niezwykle i na czym ta niezwykłość polega
Noc, morze i poeta – wokół wiersza Adama Zagajewskiego (lekcja godzinna)	Adam Zagajewski, <i>Noc, morze</i> (s. 235)	<ul style="list-style-type: none"> • formułuje opinię na temat wiersza Zagajewskiego; • opisuje okoliczności i scenę przedstawioną w utworze; • wskazuje bohatera lirycznego i osobę mówiącą w liryku <i>Noc, morze</i>; • określa nastrój wiersza 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje morze ukazane w wierszu Zagajewskiego; • wskazuje i nazywa środki poetyckie wpływające na nastrój wiersza <i>Noc, morze</i>; • określa temat utworu 	<ul style="list-style-type: none"> • odczytuje symboliczne znaczenia morza, nocy i słońca w wierszu Zagajewskiego; • określa, co mogło być impulsem do powstania liryku Zagajewskiego; • wskazuje, co może być inspiracją do napisania wiersza 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje obraz morza w wierszach Mickiewicza i Zagajewskiego; • omawia wpływ środków poetyckich na obraz pejzażu morskiego w obu przywołanych lirykach
Walizka, a w niej... (Adam Zagajewski, Walizka) (lekcja godzinna)	Adam Zagajewski, <i>Walizka</i> (s. 233)	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia sytuację liryczną w wierszu <i>Walizka</i>; • określa tożsamość osoby mówiącej w wierszu; • wypisuje określenia dotyczące bohatera lirycznego; • wybiera z wiersza cytat, który uważa za szczególnie ważny, i 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje w wierszu sformułowania potoczne i mające charakter poetycki; • wyodrębnia w utworze fragmenty o charakterze opowieści i refleksji, określa ich tematykę; • określa tematykę utworu, 	<ul style="list-style-type: none"> • czyta głośno, dokonując interpretacji głosowej wiersza; • formułuje refleksję na temat języka utworu; • wyjaśnia znaczenie tytułowego motywu; • interpretuje wiersz <i>Walizka</i> jako utwór o tematyce egzystencjalnej; 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcie ironii poetyckiej w kontekście wiersza Zagajewskiego; • formułuje pisemnie hipotezę interpretacyjną i rozważa ją, przywołując odpowiednie argumenty

		uzasadnia swój wybór; • podejmuje próbę określenia tematyki utworu	odwołując się do wybranych cytatów; • ocenia postawę osoby mówiącej w wierszu	• proponuje inny tytuł wiersza, uzasadnia swój wybór	
--	--	---	--	--	--

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania dopełniające, a także inne – określone przez nauczyciela – wymagania na tę ocenę, np.:

- wyróżnia się swoją wiedzą i umiejętnościami;
- pracuje samodzielnie, cechuje go kreatywność;
- świadomie i funkcjonalnie posługuje się bogatą terminologią;
- samodzielnie analizuje i interpretuje teksty należące do literatury pięknej i literatury faktu;
- czyta, rozumie i wykorzystuje teksty popularnonaukowe, naukowe i publicystyczne;
- samodzielnie analizuje i interpretuje inne teksty kultury (np. dzieła malarskie, filmowe) z uwzględnieniem specyfiki wykorzystywanych w nich środków wyrazu;
- formułuje problemy, proponuje sposoby ich rozwiązania;
- tworzy bezbłędne wypowiedzi ustne i pisemne;
- bierze udział w konkursach przedmiotowych;
- publikuje swoje teksty.

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, którego wyniki nie osiągają poziomu wymagań koniecznych, w związku z tym nie jest w stanie, nawet z pomocą nauczyciela, wykonać zadań o niewielkim stopniu trudności. Brak wiedzy i umiejętności wyklucza osiągnięcie nawet minimalnego postępu.